

Människohandel för sexuella ändamål m.m.

*Lägesrapport 8
1 jan - 31 dec 2005*

**RKP
KUT
RAPPORT
2006:4**

**Rikskriminalpolisen
KRIMINALPOLISENHETEN
Sektionen för kriminalunderrättelsetjänst**

SÄNDLISTA

Justitiedepartementet, 103 33 STOCKHOLM
Justitieutskottet, Riksdagen, 100 12 STOCKHOLM
Riksåklagaren, Box 5553, 114 85 STOCKHOLM
Samtliga internationella åklagarkammare
Samtliga polismyndigheter
Kriminalunderrättelsetjänstens samordningsområden
Samtliga länskutenheter
Brottsförebyggande Rådet, Box 1386, 111 93 STOCKHOLM
Brottsoffermyndigheten, Box 470, 901 09 UMEÅ
Kriminalvårdsstyrelsen, 601 80 NORRKÖPING
Socialdepartementet, 103 33 STOCKHOLM
Socialstyrelsen, 106 30 STOCKHOLM
Socialtjänstförvaltningen, Stockholm, 106 64 STOCKHOLM
Näringsdepartementet, 103 33 STOCKHOLM
Elisebeth Markström, Socialdemokratiska Riksdagsgruppen, 100 12 STHLM
Rikskvinnocentrum, Akademiska sjukhuset, 751 85 UPPSALA
ROKS, Riksorganisationen för Kvinnojourer i Sverige, Box 195 17,
104 32 STOCKHOLM
SKR, Sveriges Kvinnojourers Riksförbund, Bondeg 40, 116 33 STOCKHOLM
BOJ, Riksförbundet Brottsofferjourerna, Bondeg 40, 116 33 STOCKHOLM
Kvinnoforum, Karlbergsvägen 77, 113 35 STOCKHOLM
Kvinna till Kvinna, Kristinebergs slottsväg 8, 112 52 STOCKHOLM
Kriscentrum för Kvinnor, Wollmar Yxkullsgatan 23, 118 50 STOCKHOLM
Alla Kvinnors Hus, Box 4023, 102 61 STOCKHOLM
IFFI, Internationella Föreningen för Invandrarkvinnor, Norrtullsg 45,
113 45 STOCKHOLM
Rädda Barnen, Torsgatan 4, 107 88 STOCKHOLM
ECPAT-Sverige, Nybrokajen 7, 111 48 STOCKHOLM
Europol, Haag
KRIPOS, Norge
Rigspolitichefen, Afd E, Danmark
Centralkriminalpolisen, Finland
Rigspolitichefen-Internasjonal Avdeling, Island
Bureau NRM, Box 20301, 2500 The Hague, The Netherlands

Inom Rikspolisstyrelsen:

Rikspolischefen
Överdirektören
C Polisenheten
C Polishögskolan

Inom Rikskriminalpolisen:

RKP, Rikskriminalchefen

RKP, Enhetscheferna

RKP, C sektionen för KUT

RKP, C IT-brottssektionen

RKP, C Analyssektionen

Innehållsförteckning

1	<i>Inledning</i> _____	4
2	<i>Sammanfattning</i> _____	5
3	<i>Lagstiftning på området</i> _____	7
	Människohandelsbrottet _____	7
	Koppleribrottet _____	8
	Målsägande- och vittnesbegreppet. _____	9
	Tidsbegränsade uppehållstillstånd _____	10
4	<i>Utmaningar för rättsväsendet</i> _____	12
5	<i>Handel med barn</i> _____	15
6	<i>Brottsutvecklingen</i> _____	18
	Brottsutveckling _____	18
	Modus operandi _____	20
	Dom i Högsta domstolen _____	22
7	<i>Analys</i> _____	23
8	<i>Förslag till åtgärder</i> _____	26

1 Inledning

Härmed överlämnas Lägesrapport 8 "Människohandel för sexuella ändamål" avseende år 2005. Rapporten syftar till att ge en bild av denna brottsliga verksamhet samt dess omfattning och utbredning. Dessutom ger rapporten ett underlag för åtgärder mot befarad fortsatt brottsutveckling och hur den kan förebyggas och bekämpas. Rapporten är främst avsedd för regeringen, myndigheter i allmänhet och i synnerhet polisens särskilda enheter.

Föregående rapporter har beskrivit polisens arbete nationellt och internationellt. De har även innefattat andra aktörers arbete på området, referat av domar m.m. Genom åren har rapporterna blivit alltför omfattande och detaljerade varför Rikskriminalpolisen valt att rapportera i enlighet med det ursprungliga regeringsuppdraget från 1997. I detta uppdrag ligger att "samla uppgifter om omfattningen av sådan handel i Sverige och mellan Sverige och andra länder och hur den kan förebyggas och bekämpas". Resultat av domar under 2005 fram till 1 juli, 2006, antal offer och gärningsmän, nationaliteter, påföljder m.m redovisas i form av *bilagor* i slutet av denna rapport.

Rapporten har utarbetats av kriminalinspektörerna Kajsa Wahlberg, Glenn Nilsson, Karin Svedlund och Fredrik Näslund vid Rikskriminalpolisens underrättelsesektion.

Therese Mattsson
Rikskriminalchef

2 Sammanfattning

I Rikskriminalpolisens nu föreliggande åttonde lägesrapport om människohandel för sexuella ändamål, redogörs för polisens arbete mot denna form av människohandel och hur den kan förebyggas och bekämpas samt aktuell lagstiftning och dess tillämpning.

Under år 2005 har 44 anmälningar om människohandel, 4 kap. 1 a § brottsbalken, upprättats i Sverige. Anmälningarna har till största delen rört människohandel för sexuella ändamål. Under det aktuella året har sju personer dömts för människohandel, (för sexuella ändamål) 4 kap. 1 a § brottsbalken, och där har offren i samtliga fall varit under 18 år. Dessutom har 25 personer dömts för människohandelsliknande brott som grovt koppleri/koppleri/medhjälp till koppleri, 6 kap. 12 § brottsbalken. Domarna har i flera fall också innefattat annan brottslighet som exempelvis våldtäkt, olaga frihetsberövande, narkotikabrott, grova vapenbrott och stölder. Domarna har avkunnats i Stockholms län, Västra Götalands län, Skåne län och Södermanlands län. Detta kan jämföras med att det under 2004 dömdes totalt 20 personer i Sverige för grovt koppleri/koppleri m.m. som varit av människohandelsliknande karaktär. Slutligen har 32 män dömts under 2005 för att de köpt eller försökt köpa sexuella tjänster, 6 kap. 11 § brottsbalken, inom ramen för de brottsliga nätverk som polisen avslöjat.

Rikskriminalpolisen avstår från att göra en uppskattning av hur många flickor och kvinnor som kan ha varit offer för människohandel i Sverige under 2005. Antalet människohandelsoffer som uppdragas i Sverige är till stor del avhängigt de resurser som polisen lägger ner på att bekämpa denna brottslighet. Polisens insatser skiftar kraftigt från län till län och från år till år. I de förundersökningar som bedrivs i Sverige under 2005 rekryterades kvinnor till denna handel från i första hand Estland, Ryssland, Polen och Rumänien samt i enstaka fall, även kvinnor från Slovakien och Kosovo.

Människohandlare och hallickar har kommit från Estland, Ryssland, Polen, Ungern, Serbien-Montenegro, Makedonien, Rumänien, Libanon och Sverige. Några av dem har varit bosatta i Sverige medan en del av dem har kommit till Sverige enbart för att bedriva brottslig verksamhet.

Försäljningen av sexuella tjänster sker i Sverige, liksom i andra länder, till stor del via Internet. Under 2005 har Rikskriminalpolisens IT-brottssektion biträtt polismyndigheterna i landet, där flickor och kvinnor lagts ut till försäljning via Internet. Under året har försäljningen på Internet delvis ändrat karaktär. Numera kan sexköpare beställa kvinnor till Sverige via Internetannonser där man kan få telefonnummer till bokningscentraler i utlandet. Resor och hotellrum bokas och betalas och därefter skickas kvinnorna till Sverige på beställning. Direktiv till kvinnorna och sexköparna om tid och plats för överenskomna sexköp förmedlas genom Internet och SMS.

För att underlätta lagföring av gärningsmän har en bestämmelse om att bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd för utländska vittnen och målsägande införts i utlänningslagen¹ när det anses befogat för genomförande av förundersökning och huvudförhandling i brottmål. Under 2005 har 23 beslut fattats om att bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd för sådana bevispersoner.

År 2003 öronmärkte regeringen 30 miljoner kronor för polisens arbete mot människohandel under åren 2004–2006. Pengarna har underlättat för polisen att bekämpa människohandeln. Denna brottslighet är ett prioriterat brott i enlighet med Rikspolisstyrelsens planeringsförutsättningar för 2004–2006².

Rapporten tar även upp förekomsten av handel med barn i Sverige och kommer med förslag på åtgärder för hur människohandeln ytterligare kan bekämpas.

---

¹ Utlänningslagen (2005:716) 5 kap. 15 §.

² Rikspolisstyrelsen planeringsförutsättningar, 2003-12-12, EKB-903-4213/03.

3 Lagstiftning på området

Människohandelsbrottet

Brottsbalken (2004:406) 4 kap. 1 a § Människohandel

”Den som, i annat fall än som avses i 1 §, med användandet av olaga tvång eller vilseledande, med utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med något annat sådant otillbörligt medel rekryterar, transporterar, inhyser, tar emot eller vidtar någon annan sådan åtgärd med en person, och därigenom tar kontroll över personen i syfte att personen skall

- 1. Utsättas för brott enligt 6 kap. 1,2,3,4,5 eller 6 §, utnyttjas för tillfälliga sexuella förbindelser, eller på annat sätt utnyttjas för sexuella ändamål,*
- 2. Utnyttjas i krigstjänst eller tvångsarbete eller annat sådant tvångstillstånd,*
- 3. Utnyttjas för avlägsnandet av organ, eller*
- 4. På annat sätt utnyttjas i en situation som innebär ett nödläge för den utsatte,*

*döms för **människohandel** till fängelse i lägst två och högst tio år.*

Detsamma gäller den som i sådant syfte som anges i första stycket,

(1) till annan för över kontrollen över en person, eller

(2) från en annan tar emot kontrollen över en person.

Den som begår en gärning som avses i första stycket mot en person som ännu inte fyllt 18 år skall dömas för människohandel även om något sådant otillbörligt medel som anges där har använts.

Är brottet som avses i första- tredje styckena mindre grovt, döms till fängelse i högst fyra år.”

Människohandel är till sin natur ett brott mot person och behandlas i Brottsbalken (BrB) kap.4 om brott mot frihet och frid. Människohandelsbrottet skiljer sig från koppleri genom att fokusera på angreppet avseende offrets frihet snarare än ett tilltänkt utnyttjande³. För att kunna dömas för människohandel krävs att förövaren med hjälp av olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet, eller med annat otillbörligt medel rekryterar, transporterar, inhyser, tar emot eller vidtar annan liknande åtgärd, och därigenom tar kontroll över en annan person med syftet att utnyttja personen i fråga för till exempel sexuella ändamål, tvångsarbete, organhandel, eller för att på annat sätt utnyttja en person som befinner sig i nödläge. Att ta kontroll över annan med hjälp av otillbörliga medel med syftet att utnyttja personen i fråga är straffbart. Det måste också föreligga ett orsakssamband mellan det otillbörliga medlet och tagande av kontroll. Kontrollen bör innebära ett påtagligt underläge för offret och ett påtagligt inflytande från gärningsmannen över offrets agerande. Kontrollrekvisitet är avgörande för om en gärning ska rubriceras som människohandel eller inte. Vidare är det straffbart att föra över

³ Prop. 2001/02:124, s. 24.

kontrollen eller ta emot kontrollen av en person med syftet att utnyttja en person för sexuella ändamål, tvångsarbete, krigstjänst, organdonation, eller för annat ändamål i en situation som innebär nödläge för den utsatte⁴.

Under 2005 har sju personer dömts för människohandel för sexuella ändamål. I samtliga fall har offren varit under 18 år, och i de fallen behöver åklagaren inte bevisa att gärningsmannen använt sig av otillbörliga medel. Detta för att när det gäller barn anses en kontrollsituation kunna uppkomma enbart genom en vuxens psykiska överläge i förhållande till barnet, särskilt när det gäller yngre barn.

Att offret varit under 18 år behöver inte i sig anses tillräckligt för att en sådan kontrollsituation som avses i Brottsbalken 4 kap. 1 a § skall anses ha uppnåtts. Ett sådant fall beskrivs i en dom i Stockholms tingsrätt där åtalet vad gällde människohandel beträffande två 17-åriga flickor ogillades⁵.

Koppleribrottet

Brottsbalken (2004:406) 6 kap. 12 § Koppleri/grovt koppleri

*”Den som främjar eller på ett otillbörligt sätt ekonomiskt utnyttjar att en person har tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning, döms för **koppleri** till fängelse i högst fyra år.*

Om en person som med nyttjanderätt har upplåtit en lägenhet får veta att lägenheten helt eller till väsentlig del används för tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning och inte gör vad som skäligen kan begäras för att få upplåtelsen att upphöra, skall han eller hon, om verksamheten fortsätter eller återupptas i lägenheten, anses ha främjat verksamheten och dömas till ansvar enligt första stycket.

*Är brott som avses i första eller andra stycket att anse som grovt, döms för **grovt koppleri** till fängelse i lägst två och högst åtta år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om brottet avsett en verksamhet som bedrivits i större omfattning, medfört betydande vinning eller inneburit ett hänsynslöst utnyttjande av annan.”*

Den 1 april 2005 sammanfördes brotten koppleri och grovt koppleri i princip oförändrade i förhållande till tidigare till en och samma paragraf. Koppleriansvaret träffar den som främjar eller utnyttjar att annan har mer än en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning. Koppleriet kan bedömas som grovt om brottet avsett en verksamhet som bedrivits i större omfattning, medfört betydande vinning eller inneburit ett hänsynslöst utnyttjande. Ett koppleribrott kan också vara att bedöma som grovt om det har människohandelsliknande inslag och där flickor och kvinnor förs till Sverige i prostitutionssyfte från andra länder. Att brottet ”medfört betydande vinning” är en ny omständighet i förhållande till tidigare regler.

⁴ BrB 4:1 a, 2 st.

⁵ Stockholms tingsrätt, 2006-01-20, Mål nr B 8862-04, sid. 82-83.

Straffmaximum för grovt koppleri har höjts från sex till åtta år. Detta bl.a. för att kunna straffa de som planerat och organiserat koppleriverksamhet av människohandelsliknande karaktär men där kravet på otillbörlig påverkan inte kunnat bevisas.

Målsägande- och vittnesbegreppet.

Målsägande är den mot vilken brott är begånget eller som därav blivit förnärad eller lidit skada⁶. Var och en, som inte är part i målet, får höras som vittne⁷.

Av grundläggande betydelse för frågan om ett brott skall anses ha begåtts mot en person är frågan om mot vem en viss typ av brottslighet anses rikta sig. För att en enskild person ska anses kunna vara målsägande, dvs. den mot vilken brott blivit begånget eller som därav blivit förnärad eller lidit skada, förutsätts att brottet i fråga anses rikta sig mot enskild och inte mot t.ex. allmänheten eller staten. Den som är målsägande har rätt att bl.a. föra talan om ansvar för brottet och att föra talan om enskilt anspråk, ofta skadestånd, i samband med ett allmänt åtal för brottet. Målsägande har också viss rätt till målsägandebiträde och stödperson. Människohandel är ett brott mot person där den som utsatts för brottet är att anse som målsägande.

Koppleri är ett brott mot staten och den som utsatts för brottet är generellt sett att betrakta som vittne. Någon motsvarighet till målsägandebiträde för vittnen finns inte. Vittnen har inte heller någon lagstadgad rätt till skadestånd eller rätt att åtföljas av en stödperson under rättegången. När det gäller kopplerimål av människohandelsliknande karaktär har dock ett målsägandebiträde nästan alltid förordnats i praktiken.

Rättegångsbalken 36 kap. 6 § lyder ”Vittne må vägra yttra sig angående omständighet, vars yppande skulle röja, att vittnet eller någon honom närstående, som avses i 3 §, förövat brottslig eller **vanärande handling**. Vittne må även vägra att avgiva utsaga, varigenom yrkeshemlighet skulle uppenbaras, om ej synnerlig anledning förekommer, att vittnet höres därom”.

Justitieombudsmannen, JO, har ansett att prostitution i nu förevarande sammanhang bör ses som innebärande **vanärande handlingar** (JO 1957 s 182).

Vid en gärningsbeskrivning där man beskriver den prostituerade som utnyttjad av annan för dennes ekonomiska vinning under människohandelsliknande former, uppstår frågan om den prostituerade är vittne eller målsägande. En av de punkter som försvaret ibland skjuter in sig på vid bevisupptagning av vittnen och vid förhöret inför domstol med vittnen, är just den regel i Rättegångsbalken som säger att en person inte behöver vittna om det hon/han skall berätta om är en vanärande handling. Syftet från försvarets sida är att stoppa den prostituerades vittnesmål och förmå vittnet att inte berätta att hon/han varit prostituerad.

⁶ Rättegångsbalken 20 kap. 8 §.

⁷ Rättegångsbalken 36 kap. 1 .

Ett sådan situation uppkom i Stockholms tingsrätt⁸ där bevisupptagningar hölls i Estland med de prostituerade kvinnorna som vittnen i ärendet. Under huvudförhandlingen i Stockholms tingsrätt beslöt tingsrätten p.g.a. gärningsbeskrivningen att omvandla kvinnorna till målsägande. Då det rör sig om ett grovt koppleri som involverar ekonomiskt utnyttjande eller är av människohandelsliknande karaktär bör den som utnyttjats i prostitution vara att anse som målsägande och inte vittne.

Tidsbegränsade uppehållstillstånd

För att underlätta lagföring av brottslingar har en bestämmelse om tidsbegränsade uppehållstillstånd för utländska vittnen och målsägande införts i utlänningslagen⁹ som gör det möjligt att bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd när det anses befogat för genomförande av förundersökning och huvudförhandling i brottmål. Bestämmelsen trädde i kraft 1 oktober, 2004 och innebär alltså att bland annat offer och vittnen till människohandel kan få stanna i landet under tiden som brottsutredningen och domstolsprocessen pågår. Ansökan om uppehållstillstånd ska göras av förundersökningsledaren, beviljas för en begränsad tidsperiod och det finns ingen gräns för hur lång den sammanlagda tiden kan bli. Beroende på omständigheter kring brottsutredning och rättsprocess i det enskilda fallet kan berörda personer komma att vistas i Sverige under en längre tid.

Under året har de kvinnor som valt att stanna kvar i Sverige som bevispersoner i utredningar rörande människohandel eller människohandelsliknande brott (koppleri/grovt koppleri) beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd. Förundersökningsledarna ansöker även om tidsbegränsade uppehållstillstånd för EU-medborgare i dessa fall. Detta eftersom ersättningen från staten till kommunerna för det bistånd som lämnats enligt socialtjänstlagen hänger ihop med att bevispersonen fått ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Ersättningen från staten till kommunerna regleras i 9 § Förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m. fl.

"9 a § En kommun har rätt till ersättning för kostnader för det bistånd som har lämnats enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) och den vård som har lämnats enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall till en person som vistas här med stöd av en ansökan eller beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716)".

Det är viktigt att kunskaper om detta tidsbegränsade uppehållstillstånd sprids inom rättsväsendet för att undvika felaktiga tolkningar liknande den i mål nr B 4156-04 i Stockholms tingsrätt den 2 juni 2005. Tingsrätten anför på sid. 87:

"Härtill kommer att diskussioner förts med Jelena och Julia M om deras möjlighet att stanna i Sverige, vilket varit av stor vikt för dem båda, och vad de därvid

⁸ Stockholms tingsrätt, 2006-01-20, Mål nr B 8862-04.

⁹ Utlänningslagen (2005:716) 5 kap. 15 §.

skulle erhålla. Julia M har dessutom tvingats ingå ett avtal om samarbete med polisen. Vilka förmåner hon erhöll i avtalet har inte framkommit, men det kan inte uteslutas att hon skulle ha intresse av att frågor om eventuella bokförings- och skattebrott i anledning av prostitutionsverksamheten inte utreddes liksom att hennes intäkter inte blev föremål för Skatteverkets insyn. Ett sådant avtal med personer viktiga för utredningen påminner om s.k. kronvittnen, där personerna erhåller förmåner mot att de lämnar uppgifter om andra”.

Förutom att domstolens resonemang visar på bristande kunskaper om vad syftet är med de tillfälliga uppehållstillstånden, är det förvånande att domstolen ägnar sig åt lösa resonemang om vilken annan nytta en bevisperson skulle kunna ha av ett sådant tillstånd. Det är dessutom allvarligt att domstolen påstår att polisen skulle ha tvingat någon att ingå ett avtal. Om detta är styrkt har polisen gjort sig skyldig till brott.

Sedan bestämmelsen trädde i kraft har ett trettiotal beslut fattats om att bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd för bevispersoner gällande olika typer av brott. Personerna kommer från Estland, Indonesien, Irak, Polen, Rumänien, Ryssland, Serbien och Montenegro, Slovakien och Vietnam.

Möjligheten att erbjuda offren tidsbegränsade uppehållstillstånd är bra men offren har oftast valt att vistas i sitt hemland under utredningen.

Diskussioner har förts huruvida offer för människohandel automatiskt ska beviljas permanenta uppehållstillstånd. Eftersom den stora majoriteten av dessa offer önskar återvända till sitt hemland och till sin familj anser inte Rikskriminalpolisen att det föreligger något behov av att automatiskt utfärda permanenta uppehållstillstånd till dessa brottsoffer. Det föreligger inte heller något behov av permanenta uppehållstillstånd för att genomföra den rättsliga processen. Det finns en risk för att kvinnor kan anta oseriösa arbetserbjudanden och räkna med att lösa eventuella problem genom att söka ett permanent uppehållstillstånd om det värsta scenariot inträffar. Det går inte heller att bortse ifrån att de som organiserar denna brottslighet kan se de permanenta uppehållstillstånden som ett bra sätt att ”plantera” kvinnorna i Sverige och därigenom befästa sin organisation här. Detta kan således ske på samma sätt som man gjort genom att se till att kvinnorna ingår ett skenäktenskap. Det kan befaras att de permanenta uppehållstillstånden kan utnyttjas för att befästa denna grova brottslighet i Sverige och inom Schengenområdet. En bevisperson som av någon anledning är i behov av ett permanent uppehållstillstånd har alltid möjlighet att söka ett sådant tillstånd av humanitära skäl. Hittills har en kvinna, som biträtt polisen i dessa utredningar, beviljats permanent uppehållstillstånd på grund av sådana skäl.

4 Utmaningar för rättsväsendet

Rikskriminalpolisens nationella överblick

Uppgiften som nationell rapportör till regeringen avseende läget beträffande människohandeln i Sverige, har av Rikspolisstyrelsen även fortsättningsvis delegerats till Rikskriminalpolisens kriminalunderrättelsetjänst. I detta uppdrag ligger att ”samla uppgifter om omfattningen av sådan handel i Sverige och mellan Sverige och andra länder och hur den kan förebyggas och bekämpas”.

Rikskriminalpolisens kriminalunderrättelsetjänst noterar betydande svårigheter i att fungera både strategiskt och operativt, främst p.g.a. brister i inrapporteringen från myndigheterna. Inrapporteringen skiljer sig väsentligt mellan olika län varför det på nationell nivå är mycket svårt att få en helhetsbild av situationen i landet samtidigt som möjligheten att hitta gemensamma nämnare mellan olika län och gentemot andra länder avsevärt försvåras.

Några polismyndigheter har efterfrågat en bättre delgivning av operativ information från nationell nivå vilket Rikskriminalpolisen har förståelse för och eftersträvar. Rikskriminalpolisen anser dock att de strategiska arbetsuppgifterna upptar för stor del av de tillgängliga resurserna samtidigt som vissa myndigheter ställer krav på stöd och delgivning av underrättelser utan själva leva upp till kravet på att delge information till nationell nivå.

Under 2005 fanns i det nationella kriminalunderrättelseregistret 348 ärenden rubricerade som människohandel/koppleri och 462 ärenden rubricerade som sexualbrott/koppleri eller totalt 810 ärenden. Av dessa inrapporterades 209 respektive 190 ärenden, eller totalt 399 ärenden, till Rikskriminalpolisens människohandelsgrupp. Sannolikt kan en del av de ärenden som inte inrapporterats ha bedömts av lokal myndighet vara av lokal karaktär och därför ej ansetts relevant för Rikskriminalpolisen.

Utöver brister i inrapportering av underrättelseinformation noterar människohandelsgruppen att så snart en förundersökning startats i landet så ”stryps” all information till Rikskriminalpolisen i ärendet. Förundersökningarna bedrivs under långa perioder och innehåller ofta mycket värdefull och bekräftad information. Då är det en avsevärd brist att denna information ej kontrolleras gentemot befintligt underrättelsematerial i större utsträckning. Ofta får Rikskriminalpolisen i bästa fall del av informationen i begränsad form genom egen aktiv inhämtning i de fall Rikskriminalpolisen fått kännedom om ärendet. Detta är otillfredsställande. Det förekommer också att enskilda myndigheter/medarbetare skickar förfrågningar m.m. till polismyndigheter/egna kontakter i andra länder utan att det går genom enheten för internationellt polissamarbete, IPO, vid Rikskriminalpolisen. Rikskriminalpolisens kriminalunderrättelsetjänst och IPO får inte informationen enligt gällande rutiner ens för kännedom, varför det är omöjligt att på nationell nivå

kunna kontrollera efterfrågad informations tidigare eller framtida förekomst i svenska eller utländska ärenden.

Rikskriminalpolisen är väl medveten om de förhållanden enskilda utredare arbetar under och att det är orimligt att ställa krav på dessa att samtidigt sköta inrapporteringen till Rikskriminalpolisen. Gemensamt måste dock Rikskriminalpolisen, polismyndigheterna och förundersökningsledarna arbeta för en lösning på problemet genom att utforma nödvändiga rutiner, IT-lösningar etc. Detta är förövrigt ett problem som inte är specifikt för människohandelsutredningar utan även förekommer vid utredningar av annan brottslighet av nationellt intresse.

Kriminalunderrättelsetjänsten i Sverige är under omstrukturering i enlighet med Polisens underrättelsemodell, PUM. I PUM framgår bl.a. att "Rikskriminalpolisen har getts ansvaret för att samordna polisens kriminalunderrättelseverksamhet och mandat att besluta om inriktningen för kriminalunderrättelsetjänstens verksamhet i hela landet. Polismyndigheterna ska inkludera den beslutade nationella inriktningen i sina verksamhetsplaner." Där framgår också väldigt klart och tydligt att en grundläggande framgångsfaktor för varje organisation är personalens förståelse och engagemang för arbetsuppgiften, varför det är oerhört viktigt att rutiner för informationsutbyte utarbetas i samförstånd mellan myndigheterna och förankras hos berörd personal.

Ett resurskrävande brott

Förutom att människohandelsbrottet är svårt att bevisa är det också mycket resurskrävande på flera sätt. Fysisk spaning under långa tider, översättningar, tolkar, telefonavlyssning och resor till offrens hemländer för att söka bevisning gör att kostnaderna för dessa ärenden skjuter i höjden. För att underlätta och stimulera polisen att ta itu med denna brottslighet, öronmärkte regeringen 30 miljoner kronor för polisens arbete mot människohandel under åren 2004–2006. De 30 miljonerna har fördelats på 10 miljoner kronor per år. Pengarna har underlättat för polisen att bekämpa människohandeln och antalet lagförda personer har ökat. Pengarna har också gjort det lättare att få resurser inom myndigheterna för att arbeta mot denna allvarliga brottslighet. Flera polismyndigheter har också rapporterat att pengarna varit helt avgörande för möjligheten att uppdaga och utreda dessa brott.

Efterhand som polisen utrett allt fler ärenden har polisen också kunnat förfina och renodla sina arbetsmetoder¹⁰. Utredande personal har lärt sig att selektera bättre bland avlyssnade samtal och i förhören med offren. Spaningsdokumentationen integreras bättre i bevisningen och polis och åklagare prövar nya sätt att presentera fallen för domstolen. Det pågår ett nära samarbete mellan polismyndigheterna och Rikskriminalpolisen när det gäller att dela med sig av nya erfarenheter på området. Under 2005 fick Rikskriminalpolisen del av de 30 miljonerna för att anordna två konferenser för polispersonal från hela landet i syfte att öka kunskaperna och dela med sig av nya erfarenheter på området.

¹⁰ Projekt Europa, Polismyndigheten i Stockholms län.

Brottsofferproblematik

Det finns fortfarande ett behov av konkreta och samordnade insatser för att stödja offer för människohandel. Behovet av en lämplig lösning på var offer för människohandel ska vistas under utredningstiden, liksom annat stöd i form av sysselsättning eller i kontakter med vården, gör sig fortfarande gällande. Detta sociala stöd är ofta svårt att tillgodose och löses för det mesta från gång till annan och ibland tack vare personliga kontakter mellan poliser och socialarbetare. I Sverige finns för närvarande bara ett ytterst fåtal skyddade boenden eller behandlingshem som tar emot personer som utnyttjats i prostitution eller är människohandelsoffer. I de flesta kommuner saknas modeller för hur offer för människohandel ska tas hand om på bästa sätt.

Några av kvinnorna, som skickats till Sverige för prostitutionsändamål har utsatts för rån och våldtäkt m.m. En man dömdes i mars 2006 till sex års fängelse av Stockholms tingsrätt för rån och våldtäkt. I detta fall uppskattar polisen att det kan ha rört sig om så mycket som ett 30-tal offer. Här finns förmodligen ett större mörkertal eftersom många kvinnor troligtvis drar sig för att anmäla sådana förövarare p.g.a. rädsla för polisen, offentligheten och repressalier. Offer för människohandel betar sig oftast inte som ett "traditionellt" brottsoffer som vanligtvis är samarbetsvilligt och vill/vågar hjälpa polisen att sätta fast förövarna. Ofta har dessa människohandelsoffer ett bristande förtroende för myndigheter och tolkar. De känner rädsla för repressalier från förövarna och de känner skam och skuld över att tala om de sexuella övergrepp de varit med om. Alla dessa hinder måste överbryggas innan förhørsledaren kan få en förtroendefull kommunikation med brottsoffret. Till detta kommer också de olika kategorier av brottsoffer som polisen möter i dessa utredningar. Det kan i det ena fallet vara kvinnan som prostituerats för första gången och i det andra fallet vara kvinnan som har många år av utnyttjande i prostitution bakom sig. Oavsett offrets bakgrund så är det viktigt att de förhållanden som ett brottsoffer lever under verkligen beskrivs för domstolen. Under året har det blivit allt vanligare att förordna sakkunniga i målen för att klargöra vilka sociala, ekonomiska och politiska förhållanden som offren lever under och de psykologiska mekanismer som styr människohandelsoffrens handlande och vad som ligger i uttrycket "frivillighet".

5 Handel med barn

Bakgrund

Enligt FN:s barnkonvention¹¹ är den person som är under 18 år att anse som barn, om inte personen blir myndig vid en annan ålder enligt gällande lag i det land där personen lever.

Hösten 2004 påbörjade Rikskriminalpolisen en kartläggning av handel med barn i Sverige och denna kartläggning har fortsatt under 2005. När kartläggningen av handel med barn i Sverige påbörjades fanns det få eller inga kända uppgifter om detta hos polismyndigheterna, Socialtjänsten eller frivilligorganisationerna. Rikskriminalpolisen valde därför att söka efter information bland personalgrupper inom Socialtjänsten och Migrationsverket bl.a. som kunde tänkas komma i kontakt med barn som befarats vara offer för denna handel. Rikskriminalpolisen har även sökt information från de barn som förekommit som människohandelsoffer i pågående utredningar. Rikskriminalpolisen kan inte hävda att man fått en fullständig bild av hur handeln med barn ser ut i Sverige och fortfarande finns åtskilligt att kartlägga. Det bör också påpekas att det material som finns om handel med barn fortfarande är relativt begränsat.

Situationen i Sverige

I de förundersökningar som bedrivits i Sverige om människohandel och människohandelsliknande brott har det inte förekommit några förpubertala brottsoffer. De flickor som förekommer som brottsoffer under 18 år är i de övre tonåren (16–17 år). Under en förundersökning i Sverige framkom uppgifter från en ung målsägande om att det förekom att flickor och kvinnor redan från 14-års ålder debuterade på bordeller i hennes hemland. Vid ett förhör med denna målsägande berättade hon att hon gick en ”stripteasekurs” vid 15-års ålder i sitt hemland. Kursdeltagarna skulle vara över 18 år men kursledarna kontrollerade inte någon ålder varför det inte var några problem för flickan att gå utbildningen. Kursen hölls på en idrottsanläggning och efter kursen ordnade en av kursledarna ”jobb” åt flickan både i hemlandet och utomlands.

De senaste åren har information inkommit till Rikskriminalpolisen om att kinesiska barn sökt asyl i Sverige för att sedan försvinna från Migrationsverkets lokaler efter bara några dagar. Totalt sett har det rört sig om drygt 100 kinesiska barn och de har berättat liknande berättelser för Migrationsverkets personal. Ett kinesiskt par med koppling till de försvunna kinesiska barnen, dömdes till fängelse för grov människosmuggling m.m. i Stockholms tingsrätt i juni 2006. I inledningsskedet var förundersökningen även inriktad på människohandel men utredningen kunde aldrig visa på någon form av exploateringsyfte.

---

¹¹ UN Convention on the Right of a Child.

Det finns såväl bekräftad som obekräftad information från ideella organisationer och polismyndigheter i andra länder om att barn köps och säljs för prostitution, tiggeri eller för att begå olika former av brott såsom fickstöld. Enligt en rapport från IOM¹² från 2005 noteras en markant ökning av antalet barn som tvingas tiggas, sälja sin kropp, arbeta inom jordbruk och byggindustrin. Många barn från Rumänien och Moldavien hamnar exempelvis i organiserade tiggargång i Ryssland och Polen, enligt rapporten. Många tvingas arbeta under slavliknande förhållanden. De hålls instängda om nätterna, får nästan inget betalt och köps och säljs mellan olika ägare¹³. Under 2005 har det inkommit underrättelser till Rikskriminalpolisen om att handel med barn i syfte att de ska tvingas tiggas och begå brott, även förekommer i Sverige. Uppgifter från förundersökningar om människohandel för sexuella ändamål visar på att det förekommer sexuella övergrepp mot kvinnorna för att psykiskt bryta ned dem till lätthanterliga offer. Man kan inte bortse ifrån att nedbrytningsmetoder även kan användas mot barn för att de ska utföra brott m.m.

Sedan flera år tillbaka har personal vid en av Migrationsverkets ungdomsmottagningar i södra Sverige noterat att det på våren brukar dyka upp unga flickor från forna Sovjetstater. Flickorna brukar komma i grupp och hävda att de är systrar. Nästan alltid har de med sig en ”storebror”. Flickorna återkommer år från år och många gånger har de nya identiteter och en ny ”storebror”. Personalen vid ungdomsmottagningen har anat att flickorna har utnyttjats för att begå stöld och andra brott. Då flickorna söker upp ungdomsmottagningen söker de ibland vård med anledning av graviditeter eller veneriska sjukdomar varför personalen tror att flickorna kan ha utnyttjats sexuellt. Under vistelsen på mottagningen brukar ”storebror” komma och hämta sina ”systrar” och det är inte ovanligt att dessa flickor blir gripna misstänkta för stöld. Dessa flickor brukar försvinna då de fått avslag på sin asylansökan. Personalen vid ungdomsmottagningen har konstaterat att några flickor sökt asyl tidigare i andra identiteter och då haft en annan ”storebror”.

Polismyndigheterna i Örebro och Kronobergs län har kartlagt förekomsten av organiserade fickstöld i länen under åren 2004-2005, och har funnit att det många gånger är familjeliknande grupper som kommit till Sverige och sökt asyl som ligger bakom dem. Någon eller några personer söker asyl och medan asylutredningen pågår utnyttjar organisatören och andra personer utredningstiden till att begå stöld. De som utför stölderna har ofta varit flickor som vid anträffandet uppgett sig vara under 15 år. De har då inte frihetsberövats utan har istället återförts till en person som uppgett sig vara förälder och därefter har flickorna försvunnit. Under kartläggningen har Polisen i Örebro fått information från ett annat EU-land, om att vissa kriminella organisationer köper flickor på Balkan. De fostras till ”ficktjuvar” och förs sedan runt i Europa med olika identiteter för att begå diverse småbrott. Barnen förs omkring i Europa i ”familjeliknande” konstellationer och transporterats till olika platser där det är lätt att begå fickstöld. Ofta är det 2-3 personer som samarbetar då de begår stöld och det är vuxna personer som för bort

¹² International Organization for Migration, Second Annual Report on Victims of Trafficking in South-Eastern Europe 2005.

¹³ Rickard Danzinger, IOM.

och ansvarar för stöldgodset. De kriminella grupperna byter barn med varandra och ger barnen nya identiteter. Polismyndigheten i Örebro län har konstaterat att en flicka, som greps för grov stöld (fickstöld) 2004, haft 15 olika identiteter i Europa och sökt asyl i Sverige under 3 olika identiteter. En ung man från Moldavien/Rumänien som greps i Stockholm 2006 för grov stöld (fickstöld) förekom under 27 olika identiteter i Europa.

Det har visat sig att vuxna med barn inblandade i stölder m.m förekommer i flera olika identiteter i olika länder vilket gör det svårare för polisen att kartlägga och ingripa mot denna organiserade brottslighet. Detta försvåras ytterligare av att enskilda brottsanmälningar ofta framstår som just enskilda händelser för den lokala polisen, varför dessa inte sätts i samband med organiserad brottslighet som människohandel.

För att arbeta mot människohandel krävs ett tätt operativt samarbete mellan Polisen, Socialtjänsten och Migrationsverket. De olika myndigheterna måste ha en tydlig rollfördelning och förståelse för varandras verksamheter och ansvarsområden, samt ge varandra förutsättningar att vidta de åtgärder som är bäst för barnen. Polisen har deltagit i olika samverkansprojekt med berörda myndigheter men fortfarande är polispersonal ofta hänvisade till att hitta eldsjälarna i dessa myndigheter för att få hjälp i ett operativt ärende. Det är viktigt att känna till att de svenska lagar som ska skydda barn gäller för alla personer under 18 år som *vistas* i Sverige, oavsett nationalitet.

6 Brottsutvecklingen

Brottsutveckling

Informationsinflödet till Rikskriminalpolisen om vilka som kan ligga bakom människohandeln är störst från polismyndigheterna, PTN- sambandsmännen¹⁴, allmänheten och Migrationsverket. Informationsinflödet från gränskontrollerna och då särskilt Frihamnen i Stockholm har ökat något under 2005. Detta beror sannolikt på att det underrättelsemässiga arbetssättet utvecklats efter det att möjligheten till gränskontroll förändrades och ledde till att informationsinflödet minskade efter de baltiska ländernas inträde i EU 2004. Information som kommer till Rikskriminalpolisen och de förundersökningar som bedrivits tyder vidare på att människohandel för sexuella ändamål inte bara är ett storstadsfenomen utan förekommer också på mindre orter.

För 2005 rör informationen till Polisen i första hand kvinnor från Estland, Ryssland och Polen. Även kvinnor från Rumänien, Slovakien och Kosovo har förekommit som offer i utredningar. Det är också värt att notera att i ett flertal fall har offren varit minderåriga, d.v.s. under 18 år. Information om flickor och kvinnor från Rumänien och Slovakien ger vid handen att de ofta är romer och att de som handlar med dem också ofta tillhör denna etniska minoritet. Information om kvinnor från Litauen har minskat betydligt men däremot har informationsinflödet ökat beträffande kvinnor från Rumänien och Thailand som bjuds ut i prostitution i Sverige. Information visar att de thailändska kvinnorna ibland kommer till Sverige genom anknytning till en svensk man. Liknande information förekommer även när det gäller kvinnor från andra länder, bl.a. Ryssland.

I Oslo uppskattar polisen att det finns hundratals nigerianska kvinnor i gatuprostitution. Information till svensk polis, främst från Skåne och Skavsta flygplats, tyder på att Sverige ibland fungerar som transitland. Det finns en risk för att de som organiserar de nigerianska kvinnornas prostitution i Norge, kan rikta sitt intresse mot den svenska marknaden men än så länge tycks sexköpslagen utgöra ett fungerande hinder mot detta.

Rikskriminalpolisen avstår från att göra en uppskattning av hur många flickor och kvinnor som kan ha varit offer för människohandel i Sverige under 2005. Antalet människohandelsoffer som uppdagas i Sverige beror helt på de resurser som polisen lägger ner på att uppdaga denna brottslighet. Polisens insatser skiftar också kraftigt från län till län och från år till år. Rikskriminalpolisen kan däremot bekräfta att denna kriminella verksamhet förekommer i flertalet län.

I de fall där personer dömts för människohandel under 2005 har offren varit under 18 år, och i förekommande fall behöver åklagaren inte bevisa att gärningsmannen använt sig av otillbörliga medel. Att offret varit under 18 år behöver inte i sig anses tillräckligt för att en sådan kontrollsituation som avses i 4 kap. 1 a brottsbal-

¹⁴ Polis- och tullsamarbete mellan de Nordiska länderna.

ken skall anses ha uppnåtts, vilket är nödvändigt för att en person ska dömas för människohandel. Övriga förundersökningar och domar som nämns i denna rapport rör kvinnor som förts till Sverige för att utnyttjas i prostitution och de brott som begåtts mot dem har i vissa fall bedömts som koppleri/grovt koppleri.

Under 2005 har flera förundersökningar rörande människohandel och människohandelsliknande brott bedrivits vid polismyndigheterna i landet. Under året har sju personer dömts för människohandel, tio för grovt koppleri, nio för koppleri och sex för medhjälp till koppleri som kan härledas till människohandel. De brottsliga nätverk som uppdagas är, som tidigare nämnts, i regel ganska små. Strukturen på de kriminella organisationer som avslöjas i Sverige kan variera från att ha bekräftade länknings till den estniska maffian, till "familje-företaget" där ett gift/sammanboende par försörjer sig på att prostituera utländska kvinnor.

De som legat bakom denna verksamhet under året har varit män och kvinnor från Estland, Ryssland, Serbien och Montenegro, Rumänien, Makedonien, Ungern, Polen och Sverige. Några av de utländska medborgarna har varit bosatta i Sverige eller kommit hit endast för att bedriva brottslig verksamhet. Särskilt i Stockholm har polisen noterat en ökad andel kvinnliga människohandlare och hallickar. Dessa kvinnor har i de flesta fall själva utnyttjats i prostitution eller fallit offer för människohandel (se sid 24). Människohandlare tilldelar ofta de kvinnliga människohandlarna en roll där de får ansvara för de kvinnor som utnyttjas i prostitution, eftersom det kan antas att de kan ha lättare för att vinna deras förtroende. För de kriminella grupperna handlar det om att minimera riskerna för de inblandade personerna som befinner sig i toppen av organisationen.

Vid ett tillslag i Sverige påträffas som regel aldrig mer än 3-4 kvinnor samtidigt. Från telefonavlyssning framkommer att tillströmningen av sexköpare ofta inte är så stor som hallickarna önskat. En trolig förklaring är att sexköpslagen fungerar som en barriär för människohandlare att etablera sig i Sverige. Ett undantag utgjorde en lägenhetsbordell i Alby¹⁵ dit tillströmningen av sexköpare var ovanligt stor. Under fem veckor identifierade polisen inte mindre än 510 lokala sexköpare i åldrarna 14–70 år som besökte bordellen. En kvinna utnyttjades av 17 sexköpare på en och samma dag. I detta ärende rekryterades sexköparna genom att hallicken och kvinnorna delade ut visitkort i närområdet vilket gjorde det svårare för polisen att få information om bordellen på ett tidigt stadium. Därefter skedde rekryteringen av sexköpare också genom "mun till mun"-metoden. I lägenheten fann polisen lappar med fraser på ryska översatta till svenska. På detta sätt kunde kvinnorna göra sig förstådda med sexköparna genom att kunna säga "var tystare" och "det gör ont".

Om de sammantagna åtgärderna mot människohandel inte är heltäckande, kan kriminella grupper växa sig större och starkare. Insatserna är heltäckande först när

---

¹⁵ Huddinge tingsrätt 2005-12-23, Mål nr B 1666-05 och Svea hovrätt 2006-03-13, Mål nr B 9992-05. Bilaga 2 i denna rapport.

åtgärder vidtas mot människohandlare, hallickar *och* sexköpare. Samtliga dessa kriminella aktörer är lika nödvändiga för att handeln ska fungera och vara lönsam.

Försäljningen av sexuella tjänster sker i Sverige, liksom i andra länder, till stor del via Internet. Under 2005 har Rikskriminalpolisens IT-brottssektion biträtt polismyndigheterna i landet i de fall flickor och kvinnor lagts ut till försäljning via Internet. Enligt IT-brottssektionen är antalet annonser på nätet ganska stabilt jämfört med 2004. Däremot förekommer det något fler svenska orter där inhemska kvinnor säljs. Under vinter-OS i Turin minskade antalet annonser som gällde Sverige för att sedan öka igen när OS var över¹⁶. Det är okänt vilket eventuellt samband detta kan ha haft med de olympiska spelen. Likväl som prostitutionen kan ha flyttats tillfälligt till ett annat land, kan kundunderlaget ha sviktat i Sverige då det finns ett stort intresse av att följa detta idrottsevenemang.

Under 2005 har försäljningen på Internet delvis ändrat karaktär. I dag kan sexköpare beställa kvinnor till Sverige via Internet genom att ringa en bokningscentral i utlandet. Resor och hotellrum betalas, troligtvis av bokningscentralen, och sedan skickas kvinnorna till Sverige eller till något annat land på beställning. Direktiv till kvinnorna och sexköparna om tid och plats för överenskomna sexköp förmedlas genom Internet och SMS. På annonssidan framgår ofta i klartext att sexköparen ska sätta in en viss del, oftast hälften, av köpesumman på ett konto och betala resterande summa kontant till kvinnan.

Generellt börjar det bli svårare att knyta gärningsmännen rent fysiskt till kvinnorna då dessa sällan eller aldrig besöker kvinnorna i lägenheter eller vistas ute tillsammans med dem. Telefonavlyssning har givit polisen information om att kvinnorna fått noggranna instruktioner om att säga att de är i Sverige i "egen regi", om polisen skulle göra ett tillslag. Pengar från kvinnorna överlämnas till gärningsmännen enligt överenskommelse, vilket kan vara på offentliga platser eller under färd med allmänna kommunikationsmedel. Huvudmännen, högre upp i de kriminella organisationerna, visar sig över huvud taget inte i Sverige utan skickar hit s.k. "platschefer".

Under 2005 har det kommit ytterligare belägg för att de som sysslar med människohandel även begår annan brottslighet såsom smuggling av människor, narkotika, vapen, sprit och cigaretter.

Modus operandi

För att lyckas med rekryteringen måste människohandlarna tvinga eller övertala kvinnorna att lämna sin hemmiljö och resa iväg tillsammans med dem. Detta kan göras på olika sätt. Enstaka offer förs helt enkelt bort med våld, ibland efter att ha drogats. Andra reser efter det att de ingått en överenskommelse med rekryteraren som de fått kontakt med via tidningsannonser, Internet, rekryteringsbyråer eller genom personliga kontakter.

¹⁶ Projekt Europa, Polismyndigheten i Stockholms län.

Några offer är vilseledda och tror att de ska erbjudas regelrätta arbeten i mottagarländerna. Andra vet att de kommer att utnyttjas inom sexindustrin men blir lurade när det gäller de verkliga villkoren, levnadsförhållandena, det ekonomiska upplägget och graden av personlig frihet. För det mesta behövs inget tvång utan det räcker med att förövarna spelar på offrens hopplösa situation och målar upp en bild med löften om pengar som de har svårt att motstå.

Offren går ofta med på att betala tillbaka en summa pengar för t.ex. resehandlingar, kostnader för resan och andra kringkostnader runt prostitutionen. Detta skapar en skuldfälla, ett skuldsloverisystem, som går ut på att den som lånat pengarna aldrig kommer att tjäna tillräckligt för att kunna göra sig skuldfri från sin människohandlare. Den ursprungliga skulden ökar allt snabbare p.g.a. dolda kringkostnader i mottagarlandet (t.ex. annonsering och lokalhyra), kostnader och ett kostnadsansvar som offret inte får veta något om under rekryteringsskedet.

Det vanligaste transportsättet för människohandlare är fortfarande att transportera kvinnorna till Sverige med bil, buss eller färja men flyg förekommer också. Prostitution på färjorna till och från Sverige har uppmärksamrats under året men här saknas information för att kunna bedöma omfattningen av den. När kvinnorna transporteras med färja får de antingen resa ensamma till Sverige eller tillsammans med någon transportör. Vid inresan får de själva visa upp sina passhandlingar och en summa pengar som hallicken/människohandlaren försett dem med. Pengarna, och ibland också passhandlingen, tas ibland ifrån kvinnorna efter inresan. Det förekommer att gärningsmännen förser sig eller kvinnorna med falska eller andra personers passhandlingar för att dölja den verkliga identiteten. Detta görs bland annat för att gärningsmännen vill kringgå krav på visering eller för att undvika risk för upptäckt då en person kan vara efterlyst. Det finns idag belägg för att påstå att kvinnorna också utnyttjas sexuellt i transitländer, under transporten till Sverige och till andra länder. Allt för att verksamheten ska vara så ekonomiskt lönande för gärningsmännen som möjligt.

Väl i Sverige får kvinnorna själva ta sig till en överenskommen adress, oftast en lägenhet, eller så förs de dit av gärningsmännen. Kvinnorna utnyttjas i prostitution i diverse olika lokaler, oftast lägenheter eller hotellrum, dit sexköparna får komma. Det förekommer också att hallickarna och människohandlarna eskorterar kvinnorna till överenskomna platser som exempelvis en sexköparens bostad eller ett hotell.

Utåt sett ska det se ut som att kvinnan bedriver prostitution i egen regi och hon får också instruktioner om att säga det om hon anträffas av polisen. Upplägget är väl organiserat och de som ligger bakom verksamheten kan sitta i stort sett i vilket land som helst. Det finns idag exempel på personer som sitter i andra länder och på andra kontinenter och dirigerar flickor och kvinnor för prostitution i bl.a. Sverige. I dessa fall riskerar gärningsmännen att bli lurade på pengar eftersom de inte vet exakt hur många sexköpare kvinnan har. I vissa fall har det problemet lösts så att kvinnan åläggs att betala ett visst belopp till gärningsmannen för hyra

av lägenheten. Denna hyra kan ligga på ca 2 000 kronor per dag men i några fall har kundunderlaget varit så dåligt att kvinnorna blivit skyldiga gärningsmannen tusentals kronor istället. I vissa fall har gärningsmannen dröjt med att lägga ut annonsen på Internet och då har kvinnan automatiskt hamnat i skuld till gärningsmannen som på så sätt kan skaffa sig kontroll över henne.

Information tyder på att vissa kriminella personer följer med i debatten och vet precis hur de ska lägga upp verksamheten för att göra det svårare för polisen att komma åt den.

Dom i Högsta domstolen

I en prejudicerande dom från Högsta domstolen i november 2004 sänktes straffet för en man som misstänktes ha fört utländska kvinnor till Sverige i syfte att de skulle prostitueras. Stockholms tingsrätt ansåg att brottet var grovt, medan en oenig Svea hovrätt ansåg att det var koppleri av normalgraden. Högsta domstolen delade inte Riksåklagarens bedömning av var gränsen för grovt koppleri skulle gå. Högsta domstolen resonerade sig fram till att två sexköpare per dag inte var en omfattning som var påtagligt hög samt ansåg att kvinnorna ”frivilligt och utan påtryckning rest till Sverige i syfte att ägna sig åt prostitution”. Högsta domstolens dom gav ingen vägledning om var gränsen mellan normalgraden av koppleri och grovt koppleri skulle gå när det gällde omfattningen av verksamheten vilket polis och åklagare hoppats på. Stockholmspolisen¹⁷ anser att det i domstolarna idag råder oklarhet om begreppet ”större omfattning” beträffande tidsperioden, antal kvinnor, hur mycket pengar man tjänat och hur mycket våld man kan bevisa att kvinnorna utsatts för. Man anser vidare att påföljderna har blivit lägre trots att gärningsmännen hanterat ett flertal kvinnor under lång tid (flera månader upp till ett år och mer i vissa fall). Ett exempel på detta är domen mot den ryska kvinnliga hallicken i Alby¹⁸ som dömdes till 3,5 års fängelse trots att polisen identifierat 510 sexköpare på 5 veckor.

Enligt Stockholmspolisen¹⁹ har HD-domen haft stor betydelse i den fortsatta bedömningen av om brottet är att betrakta som grovt koppleri eller inte. Domen har betytt att spaningstiderna har förlängts för att polisen ska kunna visa på att verksamheten varit av en stor omfattning och pågått under en längre tid. Det får till följd att de drabbade kvinnorna utnyttjas sexuellt och traumatiseras under långa tider medan polisen tvingas ”titta på”. Detta är naturligtvis mycket otillfredsställande och olyckligt. Enligt personal²⁰ på Kris- och Traumacenter på Danderyds sjukhus finns omfattande internationella studier som tyder på att ca 70 % av de prostituerade kvinnor som man undersökt lider av posttraumatiskt stressyndrom.

¹⁷ Projekt Europa, Polismyndigheten i Stockholms län.

¹⁸ Huddinge tingsrätt 2005-12-23. Mål nr. B 1666-05. Bilaga 1 i denna rapport.

¹⁹ Projekt Europa, Polismyndigheten i Stockholms län.

²⁰ Psykoterapeut Ann Wilkens

7 Analys

Människohandel är en utbredd brottslighet i princip i hela landet med tydlig koppling till annan grov eller organiserad brottslighet.

När Rumänien och Bulgarien går med i EU försvinner en del av nuvarande krav för inresa till EU vilket befaras leda till en ökning av antalet rumänska och bulgariska kvinnor i prostitution i Sverige samt övriga EU-länder. Det kommer också att bli svårare att kartlägga denna verksamhet p.g.a. att polisen förlorar möjligheten att rutinmässigt ställa frågor om dessa personers inresa och vistelse i Sverige. För närvarande finns det mer information om rumänska än bulgariska kvinnor som förs till Sverige i syfte att de ska utnyttjas för sexuella ändamål. Detta kan bland annat bero på att Sverige har fler bussförbindelser med Rumänien än Bulgarien och att rumänska brottsorganisationer sedan tidigare är mer etablerade i Sverige.

Att andelen kvinnliga människohandlare och hallickar har ökat kan ha flera orsaker. Det som dock är gemensamt för huvuddelen av dessa kvinnor är att de själva har utnyttjats för prostitutionsändamål under längre tid. De har befunnit sig i en miljö där de utsatts för grova övergrepp, allvarligt fysiskt och sexuellt våld av både hallickar, människohandlare och sexköpare. Människohandlarna och hallickarna har utövat full kontroll över dessa kvinnors liv och frihet. Kvinnorna har ibland ställts inför det omöjliga valet att antingen fortsätta att utnyttjas i prostitution eller att överta vissa funktioner från hallickaren eller människohandlaren. Några av dessa kvinnor har tvingats ta över makens/sambons kriminella verksamhet när denne åkt fast. Spaning och utredning indikerar att de kvinnliga hallickarna och människohandlarna ibland ser ut att lyda under andra personer, oftast män som organiserar människohandeln, men som inte visar sig i Sverige.

Det innebär svårigheter för brottsutredningar att utländska eskortfirmor skickar kvinnor till Sverige på beställning av sexköpare via Internet samtidigt som huvudgärningsmännen börjar styra verksamheten från utlandet. Det är oftast svårare att komma åt gärningsmän som bedriver brottslig verksamhet från utlandet och därifrån utövar kontroll över brottsoffren i Sverige. Rikskriminalpolisen är bekymrad över att utländska kvinnor som prostituerats i Sverige ibland framställs av personer inom rättsväsendet som om de bedriver verksamheten i egen regi. Detta kan ofta leda till att utredningarna begränsas till verksamheten i Sverige och att de verkliga huvudmännen i de organiserade nätverken inte lagförs. Dessutom finns det en risk för att kvinnornas verkliga situation inte uppmärksammas. En sådan utveckling kan leda till att man från olika myndigheter inte prioriterar denna typ av brottslighet vilket Rikskriminalpolisen anser vore förödande för arbetet mot människohandel. Arbetet mot människohandel måste slå mot alla led i brottsligheten vilket allt från sexköparna till människohandelsorganisatörer. Detta är särskilt viktigt för att förhindra etableringen av grova brottsorganisationer och för att avskaffa efterfrågan på sexuella tjänster. Därför är det viktigt att även brottsområden

som koppleri och sexköp vara prioriterade områden, och inte bara människohandel.

Det finns flera förklaringar till att antalet lagföringar avseende människohandel har ökat från 2004 till 2005. Den huvudsakliga orsaken är de särskilda pengarna som polisen tilldelats av regeringen för att bekämpa människohandeln. De höga kostnaderna för dessa ärenden är utan tvekan det största hindret för ett effektivt rättsväsende när det gäller att komma tillrätta med och bekämpa denna brottslighet. Ytterligare förklaringar till det ökade antalet lagföringar är att polisen fått ökade kunskaper på området och bättre kännedom om prostitutionsverksamheten på Internet. Under 2005 har de särskilda medlen inte bara använts direkt till operativa åtgärder, utan också för att öka kunskaperna vid polismyndigheterna om prostitution och människohandel genom bl.a. konferenser arrangerade av Rikskriminalpolisen.

Även om de särskilda medlen lett till en ökning av antalet lagförda personer, så kunde antalet lagföringar ha varit ännu större. Flera polismyndigheter saknar personal, både numerärt och med den nödvändiga kompetens som behövs i de här ärendena. De långa utredningstiderna efter spaning och tillslag, bl.a. på grund av brottsofferproblematiken och geografiska faktorer, är ett stort problem. Utredningsarbetet binder ofta upp utredningspersonalen under en mycket längre tid än det tar för underrättelse- och spaningsverksamheten att förbereda och nå fram till ett nytt tillslag i nästa ärende. Bearbetade ärenden läggs i balans i avvaktan på lediga resurser.

Straffmaximum för grovt koppleri har höjts från sex till åtta år. Detta bl.a. för att hårdare kunna straffa de som planerat och organiserat koppleriverksamhet av människohandelsliknande karaktär men där kravet på otillbörlig påverkan inte kunnat bevisas. Straffvärdet för organiserad gränsöverskridande brottslighet som kränker såväl allmänna som enskilda intressen måste sättas högt. Detta framförallt för att motverka att organiserade kriminella grupper etablerar sig eller utvidgar sin verksamhet i Sverige, men också för att visa på brottets allvarliga karaktär. Högsta domstolens (HD) prejudicerande dom kan vara orsaken till att domar som rör internationella koppleriverksamheter genererar ganska blygsamma påföljder. En huvudgärningsman fick 3,5 år för grovt koppleri i ett ärende där 510 sexköpare identifierades under 5 veckors verksamhet och kvinnor utnyttjades av upp till 17 sexköpare per dygn. En sådan bedömning av straffvärdet väcker frågan om vad som krävs för att brottet grovt koppleri ska generera en påföljd i den övre delen av straffskalan.

Inom ramen för den av regeringen tillsatta utredningen om en översyn av bestämelsen om människohandelsbrottet m.m.²¹ har bl.a. en genomgång gjorts av praxis avseende koppleri, grovt koppleri och människohandel. Det har då konstaterats att domstolarna beträffande åtal som avser människohandel oftast tillämpar

---

²¹ Utredningen om människohandel m.m. (Ju 2006:1).

den lägre delen av straffskalan och att fängelsestraffen många gånger understiger eller överensstämmer med de straff som döms ut för grovt koppleri.

8 Förslag till åtgärder

- Det finns fortfarande ett behov av att utveckla metoderna och rutinerna inom polisens underrättelsetjänst. Detaljerad information om polisens underrättelsesmodell, PUM, finns att hämta på polisens interna webb plats- *Intrapolis*. Informationsutbytet mellan Polismyndigheterna och externa samarbetspartners bör utvecklas genom att rutiner i största möjliga mån automatiseras och görs i digital form för att effektivare kunna administreras, bearbetas, analyseras och delges vidare. Detta är nödvändigt för att ge Rikskriminalpolisen en nationell överblick över situationen så dess representanter har möjlighet att stödja och samordna den lokala verksamheten. Detta ställer krav på förbättrade och standardiserade bearbetningar och IT-lösningar. Enhetlig grund- och vidareutbildning bör genomföras för underrättelsepersonal med syfte att likrikta verksamheten till en viss nivå.
- Då utredningar om människohandel är mycket resurskrävande föreslås en förlängning av tilldelandet av öronmärkta medel till polisen för ytterligare åtgärder för att förebygga och bekämpa denna brottslighet.
- En tydlig lagstiftning på området behövs då det är svårt att lagföra människohandelsbrott. En statlig utredning som ska göra en översyn av bestämmelsen om människohandelsbrottet m.m. har tillsatts och väntas vara klar senast hösten 2007.
- Rumsavlyssning för bevisning borde vara värdefullt och effektivt för att utreda människohandel och annan grov brottslighet. Att avlyssna en lokal som fungerar som bordell skulle snabbt leda i bevis hur kriminella personer och nätverk kontrollerar kvinnorna och hur vinsterna av den brottsliga verksamheten tas omhand. Sådan teknisk bevisning minskar också den press och utsatthet som åvilar den bevisperson vars utsaga utgör den huvudsakliga bevisningen.
- Handlingsplaner för omhändertagande av brottsoffer behöver upprättas mellan Socialtjänsten och Polismyndigheterna för att underlätta lösningen på problemen på lokal nivå. En lösning skulle kunna vara att utse några av de kvinnojourer som finns i landet som särskilt lämpade att omhänderta människohandelsoffer. Särskilda verksamheter behövs för barn, där hänsyn tas till flickors och pojkars skilda villkor och behov. Om problemen kvarstår när det gäller var offer för människohandel ska vistas m.m. under utredningstiden borde tvingande direktiv till socialtjänsten angående omhändertagande av brottsoffer komma till stånd.
- Det bör upprättas en nationell handlingsplan om rutiner inom polisen för omhändertagande och återsändande av brottsoffer, då erfarenheter och kontakter från detta arbete idag ofta stannar i de enskilda polismyndigheterna. Denna

kunskap bör samlas på centralt håll för att vid behov komma alla myndigheter till del i framtida ärenden, samtidigt som den nationella överblicken skulle förbättras. Detta skulle inte bara rationalisera polisens arbete utan också ge en ökad trygghet för brottsoffren.

- I förundersökningar om människohandel bör mer fokus ligga på att utreda den ekonomiska sidan av brottsligheten. Polis och åklagare måste bli bättre på att avsätta mer tid för att spåra och förverka pengar som genereras av brottslig verksamhet.
- Om Sverige inte uppmärksammar problemen med handel med barn finns risken att fler barn förs till Sverige för att utnyttjas i tiggeri och för att begå brott under organiserade former. Det är i vissa fall omöjligt att fastställa en persons identitet och i förekommande fall skulle det underlätta om ett DNA-test kunde tas för att fastställa att barn, syskon och föräldrar faktiskt är släkt.
- För att följa upp en eventuell ökning av rumänska och bulgariska kvinnor som utnyttjas i prostitution i Sverige måste Rikskriminalpolisen utveckla samarbetet med polisen i dessa länder. Detta bör kunna ske genom de utlandsstationerade sambandsmännen och Europol.
- För att undvika felaktiga tolkningar av syftet med de tidsbegränsade uppehållstillstånden föreslår Rikskriminalpolisen att grunderna och villkoren för tillstånden klart framgår av besluten.

Bilaga 1

Inrapportering från polismyndigheterna

Föregående år har inrapporteringen från polismyndigheterna byggd på vad de själva, genom sina länskontaktpersoner har inrapporterat till Rikskriminalpolisen. Efter beslut av rikspolischefen upplöstes nätverket av länskontaktpersoner under 2005. Följande redovisning bygger istället på vad polismyndigheterna, genom kriminalunderrättelsetjänstens samverkansområden (SamO), har inrapporterat till Rikskriminalpolisen för 2005. Här nämns *endast* de polismyndigheter som haft något att redovisa.

Stockholms SamO

(Stockholms län, Gotlands län)

Stockholms län

City Polismästardistrikt

City Polismästardistrikt omfattar Stockholms innerstad. Det dagliga inflödet av information om människohandel, koppleri och prostitution är stort. I första hand rör informationen under 2005 flickor och kvinnor från Estland, Ryssland, Polen och Rumänien. Även gärningsmännen kommer i första hand från dessa länder. De utländska kvinnor som är till försäljning på Internet i Sverige finns till största delen att köpa i lägenheter och på hotell i Stockholm. Företrädevis skickas kvinnorna till Sverige med färja från de baltiska länderna, Finland och Polen. Buss är också ett vanligt transportmedel. Några skickas till Sverige med flyg och där finns i första hand information om Arlanda och Skavsta flygplats. Polisen har följt utvecklingen av prostitutionen och till den hörande brott som koppleri och människohandel under lång tid. Eftersom City Polismästardistrikt haft personal som har en lång erfarenhet av människohandelsliknande brott har det bidragit till att utveckla arbetsmetoder som gett bra resultat.

Projekt Europa

Under 2003 beslutade regeringen att ge 30 miljoner till polisen för att för att bekämpa människohandeln under 2004-2006. Med anledning av detta startade Spaningsroteln/City Polismästardistrikt ett projekt som benämns *Projekt Europa*. Ledningen för Polismyndigheten i Stockholms län beslöt under våren 2004 att Projekt Europa skulle ingå som delprojekt i projekt Nova²². Syftet med *Projekt Europa* är att identifiera kriminella personer och nätverk som sysslar med människohandel samt därtill hörande brottslighet i länet och lagföra dessa.

---

²² Projekt Nova är ett projekt i Polismyndigheten i Stockholms län där en av inriktningarna är att minska den organiserade brottsligheten samt påtagligt minska nyrekryteringen till den.

De 30 miljonerna från regeringen har gjort det möjligt för *Projekt Europa* att öka personaltätheten varför man idag har 30-talet poliser som arbetar av och till i projektet. Under 2005 bedrev City Polismästardistrikt, genom *Projekt Europa*, åtta större förundersökningar som rörde människohandel för sexuella ändamål och koppleri m.m. Fem förundersökningar har lett till fällande domar mot 18 personer. Av de 18 dömda har tre personer dömts till fängelse för människohandel, 10 för grovt koppleri/koppleri och 5 för medhjälp till koppleri fördelat på 5 ärenden. Några förundersökningar pågår och fler domar väntas falla under 2006. Ett större antal förundersökningar kunde ha bedrivits, men det har inte varit möjligt på grund av brist på utredande personal. Gruppen spanar aktivt efter prostitutionsannonser på Internet där Stockholm helt klart utgör den största marknaden i Sverige. De särskilda medel som polisen fått för att bekämpa människohandeln har gjort det möjligt för City Polismästardistrikt att rikta insatser mot organiserad kriminella organisationer som bl. a. ägnar sig åt denna brottslighet. I de ärenden som projektet handlagt har det också gjorts beslag av narkotika och vapen.

Västra SamO

(Västra Götalands län, Hallands län)

Västra Götalands län

Polismyndigheten i Västra Götaland har sedan i februari 2001 en speciell grupp, *Traffickinggruppen*, som ansvarar för arbetet mot människohandel för sexuella ändamål, koppleri och prostitution. Sedan 1 januari, 2005 tillhör *Traffickinggruppen* den fasta organisationen på länskriminalpolisens spaningsrotel.

Informationsinflödet om denna brotliga verksamhet ökar men det är svårt att säga om människohandeln inom länet faktiskt ökar. Efter utbildning och information från gruppen är det fler poliser och andra som förstår brottslighetens kännetecken och lämnar information till *Traffickinggruppen*. Det händer av och till att unga kvinnor kommer till Migrationsverket i Göteborg och ansöker om asyl. I vissa fall kan man misstänka människohandel men dessa misstankar är mycket svåra att få bekräftade.

Traffickinggruppen spanar också aktivt på Internet. Antalet annonser om prostitution ser ut att öka och i en del annonser på Internet kan det misstänkas att det är utländska kvinnor/flickor som bjuds ut till försäljning. Antalet utländska kvinnor till salu på Internet är mycket lägre i Göteborg än i Stockholm.

Gruppen har mycket nära samarbete med polismyndighetens personsäkerhetsrotel. *Traffickinggruppen* har tillsammans med Migrationsverket, Gränspolisens, de sociala myndigheternas jourbyrå, andra socialkontor och Socialtjänstens prostitutionsgrupp arbetat fram en modell för omhändertagandet av offren under utredningstiden.

Gruppen har bedrivit spaning i ett flertal olika människohandel/koppleriärenden men där bevisning inte kunnats säkras eller där flickorna försvunnit under spa-

ningen. Ett uppmärksammat fall var en 17-årig flicka från Kosovo²³ som rymde från en sexköpare och gick till polisen. Under rättegången publicerades ett foto på flickan i en kvällstidning varefter hon och hennes familj i Kosovo hotades till livet. Flickan har med anledning av detta beviljats permanent uppehållstillstånd i Sverige. Tre män dömdes till fängelse för människohandel, grovt koppleri och våldtäkt.

I ett annat uppmärksammat ärende erbjöd fem taxichaufförer manliga kunder att utöver en taxiresa även köpa sexuella tjänster av kvinnor de kunde förmedla. Detta skedde oftast när män lämnade en sexklubb i Göteborg. Utredningen visade att hallickarna hade minst fyra kvinnor till salu, varav en kvinna var från Marocko. Tre chaufförer dömdes i tingsrätten för grovt koppleri och två för koppleri. I domen från Göta hovrätt 2005²⁴ sänktes straffen och domstolen dömde de tre männen till koppleri istället med hänvisning till domen i Högsta domstolen som refereras på sidan 22 i denna rapport.

I en dom i Göteborgs tingsrätt²⁵ dömdes två polska män till fängelse för människohandel och koppleri gentemot två flickor, 17 och 19 år, från Polen.

Polismyndigheten i Västra Götaland har tilldelats extra medel efter ansökan till Rikskriminalpolisens operativa råd. Dessa medel har haft en stor betydelse eftersom utredningar som rör människohandel oftast är mycket resurskrävande.

Norra SamO

(Västerbottens län, Norrbottens län, Västernorrlands län, Jämtlands län)

Inga anmälningar eller förundersökningar om människohandel eller människohandelsliknande brott har rapporterats in från Norra SamO. Det förekommer prostitutionsannonser på Internet som tyder på att kvinnor säljs/säljer sig för prostitutionsändamål i de län som Norra SamO representerar. I denna annonsering finns det dock inget som tyder på att det rör sig om människohandel. Information tyder på att sexköp äger rum på hotell och i lägenheter.

Norrbottens- och Västerbottens län

I Norrbottens län har en svensk man dömts för att han köpt sexuella tjänster. I Västerbottens län har fem anmälningar upprättats angående sexköp. Anmälningarna rör fyra män där en man berörs i två av anmälningarna. Tre av männen har dömts för att de köpt sexuella tjänster varav en man dömts två gånger under 2005.

I Norrbottens- och Västerbottens län bygger polisen upp verksamhet och informationskanaler mellan de nordiska länderna och Ryssland inom Barentsregionen. Gränsövervakningen inkluderar person- och fordonskontroller och beivrande av

²³ Borås tingsrätt 2005-05-18 Mål nr. B 436-05 och Hovrätten för Västra Sverige 2005-07-06 Mål nr. B 2557-05. Bilaga 2 i denna rapport..

²⁴ Hovrätten för Västra Sverige 2005-03-16, Mål nr. B 1227-05. Bilaga 2 i denna rapport.

²⁵ Göteborgs tingsrätt 2005-07-13. Mål nr B 4385-05. Bilaga 2 i denna rapport.

sexköp. I Västerbottens län har polisen sedan 2004 försökt kartlägga om människohandel förekommer i länet.

Polismyndigheten i Norrbottens län har med stöd av de särskilda medlen från operativa rådet²⁶ genomfört utbildningar för Polisen i samverkan med Näringsdepartementet och Rikskriminalpolisen. Detta har lett till bättre kunskaper och förståelse för människohandelsproblematiken i samtliga led inom Polisen.

Polismyndigheterna i Norrbottens och Västerbottens län har gemensamt anordnat en konferens som hölls i Piteå i februari 2006. Syftet med konferensen var att utveckla informationsutbytet avseende i första hand människohandeln mellan länderna på Nordkalotten, dvs. norra Sverige, Finland, Norge och Ryssland. Ca 30 personer, företrädelsevis personal från kriminalunderrättelsetjänsten, från de fyra länderna träffades och drog upp riktlinjer för ett utökat informationsutbyte.

Mellersta SamO

(Örebro län, Gävleborgs län, Dalarnas län, Värmlands län, Västmanlands län, Uppsala län)

Örebro län

Via hemsidor på Internet kan män få kontakt med kvinnor som bedriver prostitution/eskortverksamhet. Några av dessa kvinnor kan kopplas till Örebro län och på dessa hemsidor presenteras uppgifter om kvinnorna, vilka sexuella tjänster som säljs och vilka priser som är aktuella m.m. Efter överenskommelse kan sexköpare erhålla de sexuella tjänsterna på olika hotell eller hemadresser i regionen. På en av de stora sexsajterna har det under 2005 funnits 3-6 annonser rörande kvinnor som säljer sexuella tjänster i länet. Det har dock inte kunnat styrkas att människohandel, via dessa Internetsajter, förekommer inom Örebro län.

Gävleborgs län

Under 2005 har en förundersökning relaterad till olaga frihetsberövande och grovt koppleri inletts. Två anmälningar angående människohandel har upprättats varav en överlämnats till annan myndighet. Ingen av de inblandade personerna har anknytning till Gävleborg på annat sätt än att målsägarna anmält brotten i samband med att de ansökt om asyl hos Migrationsverket i Gävle.

Under 2005 inkom ett antal tips om asylsökande ryska samt thailändska kvinnor som anlant till Sverige och utnyttjats för sexuella ändamål. I några fall omnämns enstaka restauranger i länet som samlingsplats för verksamheten och i andra utpekade enskilda personer som varande de som sköter koppleri- prostitutionsverksamhet. Den krogrelaterade prostitutionen är för polisen ett förhållandevis nytt fenomen i länet. Kvinnorna rör sig mellan olika krogar men fokus ligger på de större

---

²⁶ Operativa rådet ska bl.a. initiera aktionsgruppsverksamhet inom Polisen för att bekämpa grov och organiserad brottslighet. Rådet består bl.a. av företrädare från RKP, SÄPO och ett antal polismyndigheter. Riksåklagaren har en observatör i rådet.

dansrestaurangerna. Oftast tar kvinnorna kontakt med sexköparna på ett förhållandevis oskyldigt sätt och troligtvis sammanstrålar därefter sexköparen och den prostituerade kvinnan i en överenskommen lägenhet. Information har gett vid handen att besöken ofta går relativt fort och att den prostituerade kvinnan inte sällan återvänder till restaurangen för att hitta nya sexköpare.

Uppsala län

En förundersökning om koppleri har inletts och lagts ner under året. Även i Uppsala säljs kvinnor för prostitutionsändamål via Internet.

Dalarnas län

Ett par koppleriutredningar har bedrivits i länet. Ett av fallen rörde en svensk flicka som tvingades prostituera sig av sin pojkvän.

Östra SamO

(Jönköpings län, Östergötlands län, Södermanlands län)

Jönköpings län

En förundersökning har inletts om koppleri och som kan härledas till människohandel för sexuella ändamål. Denna förundersökning har överförs till annan myndighet. Två förundersökningar har inletts gällande människohandel för sexuella ändamål. I en av dessa förundersökningar kommer offret från Estland.

Östergötlands län

Under 2005 har en förundersökning om människohandel pågått där dom avkunnades i Norrköpings tingsrätt²⁷ 2006-02-14 mot nio personer. Offren var två kvinnor från Slovakien, 20 respektive 28 år gamla. Bland annat dömdes fem personer till fängelse för människohandel och en för medhjälp därtill.

Domen väckte stort intresse eftersom det var första gången några personer dömdes för människohandel när det gällde ett offer som var över 18 år. I detta fall var kvinnan 20 år. Gärningsmännen stod åtalade för att till annan ha fört över eller från annan ha tagit emot *kontrollen* över en person i syfte att utnyttja personen för sexuella ändamål, dvs. för människohandel enligt brottsbalken 4 kap. 1 a § andra stycket. De tilltalade försökte göra gällande att bestämmelsen i andra stycket inte var tillämplig om den *ursprungliga* kontrollen över personen inte hade tagits med hjälp av något otillbörligt medel enligt första stycket samma lagrum. Av förarbetsuttalanden framgår dock att det inte uppställs något sådant krav. Bestämmelsen är tillämplig även om kontroll föreligger av någon annan orsak²⁸.

²⁷ Norrköpings tingsrätt 2006-02-14, Mål nr 982-05. Bilaga 5 i denna rapport.

²⁸ Prop. 2003/04:111 sidan 53, med den där angivna hänvisningen till FN-protokollet och särskilt EU:s rambeslut, samt sidan 67.

Åtalet om människohandel ogillades i fallet med den 28-åriga kvinnan eftersom det inte fanns tillräckligt med stöd för att hon befunnit sig under gärningsmännens kontroll.

I hovrätten skärptes straffen för två av gärningsmännen. I det ena fallet ändrade hovrätten tingsrättens dom i ansvarsdelen och bedömde en av gärningarna som människohandel enligt brottsbalken 4 kap. 1 a § 2 st, 1 p istället för 2 p. I det andra fallet bedömde hovrätten en av gärningarna som människohandel istället för koppleri.

Polismyndigheten i Östergötlands län hade haft svårt att genomföra förundersökningen utan hjälp av de särskilda medel man beviljades av operativa rådet.

Södermanlands län

Under hösten 2003 inkom information från en utredning i Norge att en kvinna uppgivit att hon blivit utsatt för människohandel av personer boende i Katrineholm och sedan såld vidare för prostitution i Norge. Polisen i Nyköping genomförde en riktad underrättelseinhämtning vilken stärkte misstankarna mot att de utpekade gärningsmännen sannolikt bedrivit människohandel, varför en förundersökning i ärendet inleddes.

Ärendet bedömdes bli omfattande varför det föredrogs för operativa rådet där medel och visst biträde från Rikskriminalpolisen utlovades. Ärendet som i människohandelsdelen är en utredning av historiska händelser vilar till största del på telefonanalyser, passagerarlistor och mycket väl genomförda målsägandeförhör. Övrig brottslighet i form av grovt koppleri, våldtäkt, olovligt brukande, bedrägeri, människosmuggling m.m. styrks framför allt av en mycket omfattande telefonavlyssning som påbörjades under första halvan av 2004 fram till tillslaget i februari 2005.

Ärendet har i princip bedrivits utan tillgång till spaningsresurser vilket kan ha bidragit till nödvändigheten av den omfattande telefonavlyssningen. En ytterligare bidragande faktor till detta är att gärningsmännens kriminella verksamhet gällande t.ex. organisation och rutiner bedrivits tämligen oorganiserat och spontant varför spaningsresurser inte skulle ha varit kostnadseffektivt. De få spaningsiakttagelser som gjorts i ärendet har dock varit mycket givande för utländsk Polis och bidragit till gripande i annat land för grovt narkotikabrott samtidigt som en grovt kriminell person hindrats från att få uppehållstillstånd i Sverige.

Huvudmannen i ärendet har tillsammans med andra män i Katrineholm bedrivit en mindre väl fungerande koppleriverksamhet på lokal nivå där man utnyttjat kvinnor som befunnit sig i utsatta situationer. Man har företrädesvis förmedlat lokalt boende kvinnor med viss missbruksproblematik för prostitution men också aktivt tagit kontakt med minderåriga flickor placerade på LVU-hem i närområdet och bjudit ut dessa för prostitution. Med anledning av dessa flickors låga ålder och utsatthet samt att en av gärningsmännen även fälldes för våldtäkt på en av flickorna var denna koppleriverksamhet att bedöma som grov. Denna del i ärendet av-

gjordes i en deldom och i Svea Hovrätt dömdes huvudmannen till fängelse i 2 år och 4 månader för grovt koppleri och en medgärningsman, medborgare i Bosnien och Hercegovina, till fängelse i 4 år för grovt koppleri och våldtäkt.

Sommaren 2003 lurades två kvinnor till Katrineholm från Rumänien för att utnyttjas i prostitution. De vilseleddes av den kvinnliga gärningsmannen med löfte om arbete i Sverige respektive som semesterresa. Väl här försattes den ena kvinnan i en sådan utsatt belägenhet eftersom hon inte kunde språket, saknade pengar och blev frångagen sitt pass. Hon kunde inte heller vägra tillhandahålla de sexuella tjänster som huvudmännen förmedlade mot betalning. Den andra kvinnan våldtogs vid tre tillfällen av den manliga huvudmannen men det ansågs inte av tingsrätten ha varit en del av människohandeln. Dock ansåg man att människohandelsbrottet fullbordats då det styrkts att syftet även för denna kvinna var att hon skulle förmedlas/säljas för sexuella tjänster även om så aldrig skedde. De fälldes båda för två fall av människohandel för sexuella ändamål samt mannen även för tre fall av våldtäkt, varav en av mindre allvarlig art.

I oktober 2003 vilseledde de två gärningsmännen gemensamt ytterligare en kvinna från Rumänien att lämna sitt hemland genom löfte om arbete i Sverige. Efter bara några dagar i Sverige lämnades hon under anmärkningsvärda omständigheter över till ett par som förde henne till Oslo. Väl där fick kvinnan berättat för sig att de köpt henne av gärningsmännen i Katrineholm och hon tvingades ut i prostitution. Gärningsmännen i Sverige dömdes för försök till människohandel för sexuella ändamål eftersom det med dåvarande lagstiftning bedömdes som fullbordat brott först då brottsoffret anlät till destinationslandet, i det här fallet Norge.

Den kvinnliga huvudmannen dömdes till 3 års fängelse för de ovan angivna fallen av människohandel och försök till människohandel för sexuella ändamål. Åklagarens yrkande om utvisning av den rumänska kvinnan ogillades. Tingsrätten fann inte att det fanns synnerliga skäl för utvisning eftersom hon vistats i Sverige i nästan 8 år (varav 1 år i häkte). Kvinnan hade permanent uppehållstillstånd och hon hade påbörjat studier till undersköterska. Mot detta ska vägas den allvarliga brottslighet hon upprepat gjort sig skyldig till, att den faktiskt påbörjades efter 5 års vistelse i Sverige och att hon saknade familj och arbete i landet.

Den manlige huvudmannen dömdes i tingsrätten förutom för människohandel och försök till människohandel för sexuella ändamål även för de tidigare tre nämnda våldtäkterna. Utöver detta dömdes han för olovligt brukande i form av att ha fört ut bilar till Albanien som sedan falskeligen anmälts stulna i Sverige. Han döms också för människosmuggling i ett fall där en albansk kvinna smugglats in i Sverige illegalt. Det finns omständigheter som talar för att syftet var att hon skulle utnyttjas för prostitution men tingsrätten anser inte detta styrkt. Det kan noteras att polisen gjorde sitt tillslag på morgonen efter att denna kvinna smugglats in i Sverige och anlät till Katrineholm föregående natt. Huvudmannen dömdes också för försök till människosmuggling genom att organisera skenäktenskap mot betalning samt försök till brott mot utlänningslagen genom eget skenäktenskap.

Det kan konstateras att en utredning av den här omfattningen är mycket krävande för en enskild myndighet och den hade inte kunnat genomföras utan tilldelning av de särskilda medlen. Spaning och utredning tog närmare 2,5 år tills dom föll i tingsrätten. Ärendet är överklagat i sin helhet till Svea Hovrätt och huvudförhandling planeras vara klar under hösten 2006. Samtidigt kan man konstatera att ärendet med stöd av den omfattande telefonavlyssningen, väl genomförda förhör och annan stödbevisning fallit väl ut med ett flertal personer dömda trots minimal tillgång till spaningsresurser. Detaljerade resultat av domen redovisas i bilaga nr 2 till denna rapport.

Som varande det andra ärendet i landet (det första i Östergötlands län) dömdes gärningsmän för människohandel där brottsoffren varit över 18 år. I likhet med tidigare domar på området måste det anses att även detta ärende trots inslag av vilseledande, hot, våldtäkter m.m. i allt väsentligt bedömts av tingsrätten ha ett straffvärde på den lägre delen av straffskalan.

Förutom den rumänska kvinnliga huvudmannen som främst har haft rollen som rekryterare har övriga personer i grupperingen varit länkade till Balkanregionen. Grupperingen består av ett ganska löst sammansatt och oorganiserat antal personer som ägnat sig åt omfattande grov kriminalitet av skilt slag. Utredningen har konstaterat omfattande kontakter med personer företrädesvis av samma ursprung i flera olika länder såsom Albanien, Makedonien, Italien, Grekland, Tyskland, Rumänien och Danmark.

Södra SamO

(Skåne län, Kalmar län, Kronobergs län, Blekinge län)

Skåne län

Under 2005 inrättades i Skåne en kommission som enbart skulle ägna sig åt människohandel. Kommissionen bestod av en spaningsledare, en utredare, två spanare och en handläggare på länskriminalens underrättelsetjänst. Kommissionens arbete startade i mars 2005. Handläggaren på länskriminalens underrättelsetjänst har försett spanarna med bearbetat underrättelsematerial. Aktiv spaning har bedrivits mot misstänkta personer och adresser som tilldragit sig polisens intresse.

Under 2005 har särskilda medel beviljats från operativa rådet. De särskilda medlen har medgett att Polismyndigheten i Skåne har kunnat prioritera människohandelsbrott bättre än tidigare eftersom sådana ärenden är mycket resurskrävande.

Polismyndigheten har under 2005 gått med i ett EU-projekt för myndighetssamverkan mellan olika myndigheter i Skåne. Samma projekt omfattar även Stockholm och Västra Götaland. En gemensam samverkansplan beträffande människohandel skall tas fram och myndigheterna skall samverka länsöverskridande.

Under 2005 inleddes fem förundersökningar rörande människohandel och fyra ärenden rörande koppleri/grovt koppleri som kan härledas till människohandel.

I ett uppmärksammat mål i Helsingborgs tingsrätt²⁹ dömdes fyra män till fängelse för människohandel, grovt koppleri och koppleri. Dessutom dömdes sju män till dagsböter för att de köpt sexuella tjänster. Flickorna/kvinnorna kom från Slovakien och Rumänien och var mellan 17 och 24 år gamla. En flicka, av romskt ursprung, berättade att hon rekryterades för prostitution i hemlandet och såldes vidare av den man som rekryterade henne till en annan man när hon kom till Sverige. På så sätt fungerade kvinnan som betalning för en skuld som en av gärningsmännen hade.

De kvinnor som huvudmannen rekryterade i Rumänien blev utlovades arbete i Sverige. Kvinnorna tog sig till Sverige med buss och väl i Sverige såldes de till sexköpare som huvudmannen skötte kontakten med. En av de dömda fungerade som chaufför när kvinnorna skulle levereras till sexköparnas hem eller andra överenskomna platser. Kvinnan fick bo hos en svensk man i dennes villa på en mindre ort. Hon hämtades av sin nye "ägare" på kvällarna och kördes till sexköpare som mannen ordnat åt henne. Eftersom kvinnan bodde hos den svenske mannen så hade han rätt att fritt utnyttja henne när det passade honom. Kvinnan hade lovats bra ersättning av den man som tog henne till Sverige, men hon fick aldrig några pengar.

I Hovrätten sänktes straffet för den ene mannen från fängelse i fem år till fängelse i 3 år och 6 månader för människohandel och koppleri. Straffet sänktes också för den andre mannen från fängelse i 2 år och 6 månader till fängelse i 1 år och 2 månader för koppleri. Hovrätten ansåg inte att grovt koppleri kunde styrkas eftersom verksamheten varit kortvarig och inte särskilt omfattande. Det fanns inte heller något som tydde på att gärningsmännen varit så hänsynslösa så att koppleribrottet var att bedöma som grovt.

---

²⁹ Helsingborgs tingsrätt 2005-09-22 Mål nr 1230-05 och Hovrätten över Skåne och Blekinge Mål nr 2429-05.

Bilaga 2**Domar avkunnade i Stockholms län****1 A:2005 Dom i Stockholms tingsrätt 2005-02-28 , Mål nr B 2698-04.**

1. Man f. 78, Estland
Brott: Människohandel för sexuella ändamål
Grovt koppleri
Narkotikabrott
Olovlig vistelse
Grovt vapenbrott
Påföljd: Fängelse 4 år 9 månader
Livstids utvisning
2. Man f. 72, Estland
Brott: Människohandel för sexuella ändamål
Grovt koppleri
Olovlig vistelse
Påföljd: Fängelse 4 år 6 månader
Livstids utvisning
3. Man f. 71, Estland-bosatt i Sverige
Brott: Medhjälp till koppleri
Stöld
Påföljd: Fängelse 4 månader
4. Kvinna f. 79, Estland-bosatt i Sverige
Brott: Medhjälp till koppleri
Påföljd: Fängelse 5 månader

- I samma dömdes 4 män till dagsböter för att de köpt sexuella tjänster. Ytterligare 1 man var åtalad för sexköp, men åtalet ogillades.
- Offer :12 kvinnor från Estland i åldrarna 17-25 år.

1 B:2005 Dom i Svea hovrätt 2005-06-09 , Mål nr B2204-05, B 2343-05, B 3344-05.

1. Man f. 78, Estland
Brott: Människohandel för sexuella ändamål
Grovt koppleri
Narkotikabrott
Olovlig vistelse
Grovt vapenbrott
Påföljd: Fängelse 4 år 9 månader
Livstids utvisning

2. Man f. 72, Estland
Brott: Människohandel för sexuella ändamål
Grovt koppleri
Olovlig vistelse
Påföljd: Fängelse 4 år 6 månader
Livstids utvisning
3. Man f. 71, Estland-bosatt i Sverige
Brott: Medhjälp till koppleri
Stöld
Påföljd: Fängelse 8 månader
Utvisning 5 år
4. Kvinna f. 79, svensk medborgare
Frikänd

2 A:2005 Dom i Stockholms tingsrätt 2005-03-18, Mål nr B 5533-04.

1. Man f. 68, ursprungligen från Rumänien men numera svensk medborgare
Brott: Grovt koppleri
Påföljd: 2 år 3 månader
2. Kvinna f. 75, ursprungligen från Portugal men numera svensk medborgare
Frikänd, åtalet ogillades
3. Man f. 69, ursprungligen från Rumänien men numera svensk medborgare
Brott: Grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år och 3 månader
4. Kvinna f. 78, Rumänien
Brott: Grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år
Utvisning 5 år
- Offer: 5 kvinnor från Rumänien

2 B:2005 Dom i Svea hovrätt 2005-06-03 , Mål nr 2696-05.

1. Man f. 68, ursprungligen från Rumänien men numera svensk medborgare
Brott: Grovt koppleri
Påföljd: 2 år 3 månader
2. Kvinna f. 78, Rumänien
Frikänd
3. Man f. 69, ursprungligen från Rumänien men numera svensk medborgare
Brott: Grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år och 3 månader

3 A:2005 Dom i Stockholms tingsrätt 2005-07-20, Mål nr B 7568-04.

1. Man f. 62, Sverige
Brott: Grovt koppleri
Anstiftan av urkundsförfalskning
Grovt rattfylleri
Olovlig körning
Påföljd: Fängelse 3 år och 10 månader
2. Kvinna f.81, Polen- bosatt i Sverige (gift med man nr 1)
Brott: Grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år och 6 månader
Utvisning 10 år
3. Man f. 69, Polen
Brott: Grovt koppleri
Försök till grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år
Utvisning 10 år
4. Man f. 60, Sverige
Brott: Medhjälp till koppleri
Olovlig körning
Påföljd: Fängelse 4 månader

- Offer: 9 kvinnor från Polen i åldrarna 20-30 år.

3 B:2005 Dom i Svea hovrätt 2005-11-08, Mål nr B 6128-05.

1. Man f. 62, Sverige
Brott: Grovt koppleri
Anstiftan av urkundsförfalskning
Grovt rattfylleri
Olovlig körning
Påföljd: Fängelse 4 år och 6 månader
2. Kvinna f.81, Polen- bosatt i Sverige (gift med man nr 1)
Brott: Grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år och 6 månader
Utvisning 5 år
3. Man f. 69, Polen
Brott: Koppleri
Försök till grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år
Utvisning 10 år
4. Man f. 60, Sverige
Brott: Medhjälp till koppleri
Olovlig körning
Påföljd: Fängelse 4 månader

4 A:2005 Dom i Stockholms tingsrätt 2005-06-02, Mål nr B 4156-04.

1. Man f. 61, Ryssland
Brott: Människohandel
Grovt koppleri
Försök till grovt koppleri
Rattfylleri
Narkotikabrott
Påföljd: Fängelse 4 år
2. Man f. 63, ursprungligen från Ryssland men numera svensk medborgare
Brott: Grovt koppleri
Försök till grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år och 6 månader

3. Kvinna f. 81, Estland
Brott: Grovt koppleri
Försök till grovt koppleri
Narkotikabrott
Påföljd: Fängelse 2 år och 8 månader
4. Man f. 56, ursprungligen från Jugoslavien men numera svensk medborgare
Brott: Medhjälp till koppleri
Försök till medhjälp till koppleri
Olovligt innehav av alkoholdrycker
Medhjälp till smuggling
Olovlig befattning med smuggelgods
Påföljd: Fängelse 1 år
5. Man f. 65, ursprungligen från Libanon men numera svensk medborgare
Brott: Koppleri
Försök till koppleri
Narkotikabrott
Narkotikabrott
Brott mot knivlagen
Påföljd: Fängelse 9 månader
6. Man f. 73, Estland- bosatt i Sverige
Brott: Medhjälp till koppleri
Påföljd: Fängelse 5 månader

- I samma mål dömdes 10 män till dagsböter för att de köpt sexuella tjänster.
- Offer: 8 kvinnor och flickor från Estland i åldrarna 16-25 år.
- Gärningsmännen drog tillbaka sina överklaganden dagen innan hovrättsdomen skulle falla.

5 A : 2005 Dom i Huddinge Tingsrätt 2005-12-23, Mål nr B 1666-05.

1. Kvinna f. 71, Ryssland
Brott: Grovt koppleri
Brukande av falsk urkund
Påföljd: Fängelse 3 år 6 månader
2. Kvinna f. 63, Ryssland- bosatt i Sverige
Brott: Medhjälp till koppleri
Påföljd: Villkorlig dom och 100 dagsböter à 80 kr

3. Man f. 50, ursprungligen från Irak men numera svensk medborgare
Brott: Stöld
Åtal för medhjälp till grovt koppleri ogillat.
Påföljd: Villkorlig dom och 50 dagsböter à 75 kr.

- I samma mål dömdes 1 man till dagsböter för försök till köp av sexuell tjänst och 3 män dömdes till dagsböter för att de köpt sexuella tjänster.
- Offer: 15 kvinnor från Ryssland i åldrarna 20-40 år.

5 B: 2006 Dom i Svea hovrätt 2006-03-13, Mål nr B9992-05.

1. Kvinna f. 71, Ryssland
Brott: Grovt koppleri
Brukande av falsk urkund
Påföljd: Fängelse 3 år 6 månader

2. Kvinna f. 63, Ryssland- bosatt i Sverige
Brott: Medhjälp till grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 3 månader

3. Man f. 50, ursprungligen från Irak men numera svensk medborgare
Brott: Stöld
Medhjälp till grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 3 månader

Domar avkunnade i Västra Götalands län**1 A: Dom i Göteborgs tingsrätt 2004-12-30, Mål nr 9637-04.**

1. Man f. 6404, ursprungligen från Tunisien men numera svensk medborgare
Brott: Grovt koppleri
Försök till grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år 4 månader
  2. Man f. 6406, Tunisien-bosatt i Sverige
Brott: Grovt koppleri
Försök till grovt koppleri
Rattfylleri
Narkotikabrott
Påföljd: Fängelse 2 år 4 månader
  3. Man f. 67, skyddad id, bosatt i Sverige
Brott: Koppleri
Försök till koppleri
Påföljd: Fängelse 10 månader
  4. Man f. 60, ursprungligen från Tunisien men numera svensk medborgare
Brott: Grovt koppleri
Försök till grovt koppleri
Narkotikabrott
Påföljd: Fängelse 2 år 4 månader
  5. Man f. 79, Syrien- bosatt i Sverige
Brott: Koppleri
Försök till koppleri
Påföljd: Villkorlig dom med samhällstjänst 75 timmar
- Offer: En kvinna från Marocko och en kvinna från Sverige

1 B: Dom i Hovrätten för Västra Sverige 2005-03-16, Mål nr 1227-05.

1. Man f 6404, ursprungligen från Tunisien men numera svensk medborgare
Brott: Koppleri
Försök till koppleri
Påföljd: Fängelse 10 månader
2. Man f. 6406, Tunisien-bosatt i Sverige
Brott: Koppleri
Försök till koppleri

- Rattfylleri
Narkotikabrott
Påföljd: Fängelse 10 månader
3. Man f. 67, skyddad id- bosatt i Sverige
Brott: Koppleri
Försök till koppleri
Påföljd: Fängelse 10 månader
4. Man f 60, ursprungligen från Tunisien men numera svensk medborgare
Brott: Koppleri
Försök till koppleri
Påföljd: Fängelse 10 månader
5. Man f. 79, Syrien- bosatt i Sverige
Brott: Koppleri
Försök till koppleri
Påföljd: Villkorlig dom med samhällstjänst 75 timmar

2 A:2005 Dom i Borås tingsrätt 2005-05-18, Mål nr B 436-05.

1. Man f. 53, ursprungligen från forna Jugoslavien men numera svensk medborgare
Brott: Människohandel
Påföljd: Fängelse 3 år
2. Man f. 60, Serbien-Montenegro- bosatt i Sverige
Brott: Grovt koppleri
Stöld
Påföljd: Fängelse 2 år
Livstids utvisning
3. Man f. 79, Serbien-Montenegro
Brott: Människohandel
Våldtäkt
Stöld
Brott mot knivlagen
Påföljd: Fängelse 5 år och 6 månader
Livstid utvisning

- I samma mål dömdes 3 män till dagsböter för att de köpt sexuella tjänster.
- Offer: 1 flicka, 17 år, från Kosovo

2 B:2005 Dom i Hovrätten för Västra Sverige 2005-07-06, Mål nr B 2557-05.

1. Man f. 53, ursprungligen från forna Jugoslavien men numera svensk medborgare
Brott: Människohandel
Påföljd: Fängelse 3 år
2. Man f. 60, Serbien-Montenegro- bosatt i Sverige
Brott: Koppleri
Stöld
Påföljd: Fängelse 1 år
Livstids utvisning upphävd
3. Man f. 79, Serbien-Montenegro
Brott: Människohandel
Våldtäkt
Stöld
Brott mot knivlagen
Påföljd: Fängelse 5 år och 6 månader
Livstids utvisning.

3 A:2005 Dom i Göteborgs tingsrätt, 2005-07-13, Mål nr B 4385-05.

1. Man f. 86, ursprungligen från Polen men numera svensk medborgare
Brott: Grovt koppleri
Narkotikabrott
Påföljd: Fängelse 2 år
  2. Man f. 73, Polen- bosatt i Sverige
Brott: Människohandel
Koppleri
Påföljd: Fängelse 3 år
- Offer: 2 flickor/kvinnor från Polen, 17 respektive 19 år.

Domar avkunnade i Skåne län**1 A : Dom i Helsingborgs tingsrätt 2005-09-22, Mål nr B 1230-05.**

1. Man f. 48, ursprungligen från Rumänien men numera svensk medborgare
Brott: Människohandel
Grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 5 år
2. Man f. 47, Sverige
Brott: Grovt koppleri
Urkundsförfalskning
Olovlig körning
Grovt rattfylleri
Påföljd: Fängelse 2 år och 6 månader
3. Man f. 58, Ungern- bosatt i Sverige
Brott: Koppleri
Påföljd: Fängelse 10 månader
4. Man f. 80, Rumänien- bosatt i Sverige
Brott: Medhjälp till koppleri
Påföljd: Dagsböter 80 à 30 kr

- I samma mål dömdes 7 män till dagsböter för att de köpt sexuella tjänster.
- Offer: 4 flickor/ kvinnor från Rumänien och Slovakien i åldrarna 17-20 år.

1 B : 2005 Dom i Hovrätten över Skåne och Blekinge 2006-01-11, Mål nr B 2429-05.

1. Man f. 48, ursprungligen från Rumänien men numera svensk medborgare
Brott: Människohandel
Koppleri
Påföljd: Fängelse 3 år och 6 mån
2. Man f. 47, Sverige
Brott: Koppleri
Urkundsförfalskning
Olovlig körning
Grovt rattfylleri
Påföljd: Fängelse 1 år och 2 månader

3. Man f. 58, Ungern- bosatt i Sverige
Brott: Koppleri
Påföljd: Fängelse 10 månader
4. Man f. 80, Rumänien- bosatt i Sverige
Brott: Medhjälp till koppleri
Påföljd: Dagsböter 80 à 30 kr

Domar avkunnade i Södermanlands län under 2005--2006-07-01**1 A : Deldom i Katrineholms tingsrätt 2005-07-15, Mål nr B 133-05.**

1. Man f. 63, Bosnien och Hercegovina
Brott: Våldtäkt
Grovt koppleri
Försök till grovt koppleri
Olaga hot
Hot mot tjänsteman
Påföljd: Fängelse 3 år 4 månader

  2. Man f. 68, ursprungligen från Makedonien men numera svensk medborgare
Brott: Grovt koppleri
Försök till grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år 4 månader
- I samma mål dömdes 4 män till dagsböter för att de köpt sexuella tjänster.
  - Offer: 5 flickor/kvinnor från Sverige mellan 17-48 år

Deldom i Svea hovrätt 2005-10-21, Mål nr B 5960-05.

1. Man f. 63, Bosnien och Hercegovina
Brott: Våldtäkt
Grovt koppleri
Olaga hot
Hot mot tjänsteman
Påföljd: Fängelse 4 år

2. Man f. 68, ursprungligen från Makedonien men numera svensk medborgare
Brott: Grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år 4 månader

1 A : Dom i Katrineholms tingsrätt 2006-04-12, Mål nr B 133-05.

2. Man f. 68, ursprungligen från Makedonien men numera svensk medborgare
Brott: Människohandel för sexuella ändamål, i dess lydelse före 1 juli, 2004
Försök till människohandel för sexuella ändamål, i dess lydelse före 1 juli, 2004
Våldtäkt
Olovligt förfogande

- Människosmuggling
Försök till brott mot utlänningslagen
Försök till människosmuggling
Påföljd: Fängelse 4 år 6 månader
3. Kvinna f. 75, Rumänien- bosatt i Sverige
Brott: Människohandel för sexuella ändamål, i dess lydelse före 1 juli, 2004
Försök till människohandel för sexuella ändamål, i dess lydelse före 1 juli, 2004
Påföljd: Fängelse 3 år
4. Man f. 86, Albanien- bosatt i Grekland
Brott: Människosmuggling
Påföljd: 100 dagsböter
5. Man f. 74, Serbien och Montenegro- bosatt i Sverige
Brott: Människosmuggling
Påföljd: 100 dagsböter
6. Kvinna f. 59, ursprungligen från Bosnien-Hercegovina men numera svensk medborgare
Brott: Försök till människosmuggling
Påföljd: 80 dagsböter
7. Kvinna f. 61, ursprungligen från Jugoslavien men numera svensk medborgare.
Brott: Försök till människosmuggling
Olovligt förfogande
Påföljd: Villkorlig dom och 80 dagsböter
- Ytterligare en kvinna dömdes för försök till bedrägeri
  - Offer: 3 kvinnor från Rumänien, 2 kvinnor från Bulgarien och 1 kvinna från Albanien i åldrarna 23-30 år.

Domar avkunnade första halvåret 2006 i Stockholms och Östergötlands län**1 A : 2006 Dom i Stockholms Tingsrätt 2006-01-20, Mål nr 8862-04.**

1. Kvinna f. 73, Estland
Brott: Människohandel
Grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 4 år 6 månader
Livstids utvisning
Förverkat värde av koppleriverksamhet 304 800:- (solidariskt)

2. Man f. 80, Estland
Brott: Människohandel
Grovt koppleri
Vapenbrott
Påföljd: Fängelse 2 år 6 månader
Livstids utvisning
Förverkat värde av koppleriverksamhet 304 800:- (solidariskt)

3. Man f. 83, medborgare i Estland
Brott: Människohandel
Grovt koppleri
Vapenbrott
Påföljd: Fängelse 2 år 6 månader
Livstids utvisning
Förverkat värde av koppleriverksamhet 304 800:- (solidariskt)

4. Man f. 72, Estland
Brott: Koppleri
Påföljd: Fängelse 10 månader
Utvisning 5 år
Förverkat värde av koppleriverksamhet 6 000:-

- I samma mål dömdes 5 män till dagsböter, varav 3 för att de köpt sexuella tjänster och 2 för att de försökt köpa sexuella tjänster.
- Offer: 15 flickor/kvinnor från Estland i åldrarna 16-35 år.

1 B : 2006 Dom i Svea hovrätt 2006-05-09, Mål nr B 21149-06.

1. Kvinna f. 73, Estland
Brott: Människohandel
Grovt koppleri
Påföljd: Fängelse 5 år
Livstids utvisning

- Gärningsmännen under punkterna 2-4 drog tillbaka sina överklaganden i hovrätten.

2 A : 2006 Dom i Norrköpings Tingsrätt 2006-02-14, Mål nr B 982-05.

1. Man f. 79, Slovakien
Brott: Människohandel
Koppleri
Skadegörelse
Påföljd: Fängelse 3 år.
Utvisning 10 år
2. Kvinna f. 79, Slovakien
Brott: Människohandel
Koppleri
Påföljd: Fängelse 2 år 6 mån.
Utvisning 10 år
3. Man f. 82, Bosnien
Brott: Människohandel
Påföljd: Fängelse 2 år 6 mån.
4. Man f. 81, Serbien-Montenegro
Brott: Människohandel, 4 kap. 1 a § 2 st. 2 p.
Koppleri
Narkotikabrott
Påföljd: Fängelse 2 år 8 mån.
5. Man f. 79, Serbien-Montenegro
Brott: Människohandel
Olovlig försäljning av alkoholdrycker
Försök till ovan
Olovligt innehav av alkoholdrycker
Påföljd: Fängelse 2 år 4 mån.
6. Man f. 77, Bosnien
Brott: Medhjälp till människohandel
Påföljd: Fängelse 1 år 6 mån.
7. Man f. 78, Forna Jugoslavien
Brott: Koppleri
Narkotikabrott
Påföljd: Fängelse 1 år 6 mån.

8. Man f. 76, Syrien
Brott: Koppleri
Medhjälp till koppleri
Bedrägeri
Köp av sexuell tjänst
Påföljd: Fängelse 1 år 3 mån.

- I samma mål dömdes 9 män till dagsböter, varav 7 för att de köpt sexuella tjänster och 2 för att de försökt köpa sexuella tjänster.
- Offer: 2 kvinnor från Slovakien 20 respektive 28 år.

2 B : 2006 Dom i Göta hovrätt 2006-06-13, Mål nr B 626-06.

Tre av domarna överklagades till hovrätten avseende gärningsman 4, 8 och 9:

4. Man f. 81, Serbien-Montenegro
Brott: Människohandel, 4 kap. 1 a § 2 st. 1 p. brottsbalken
Koppleri
Narkotikabrott
Påföljd: Fängelse 3 år 2 mån.

7. Man f. 78, Forna Jugoslavien
Brott: Människohandel, 4 kap. 1 a § 2 st. 1 p. brottsbalken
Narkotikabrott
Påföljd: Fängelse 2 år 2 mån.

8. Man f. 76, Syrien
Brott: Koppleri
Medhjälp till koppleri
Bedrägeri
Köp av sexuell tjänst
Påföljd: Fängelse 1 år 3 mån.

Bilaga 3

Brottsförebyggande rådet

Anmällda brott

År 2005

Hela landet	Antal
Koppleri inkl. grovt	94
Sexköpsbrott	460
Människohandel	44
Blekinge län	
Koppleri inkl. grovt	1
Sexköpsbrott	0
Människohandel	0
Dalarnas län	
Koppleri inkl. grovt	2
Sexköpsbrott	1
Människohandel	0
Gotlands län	
Koppleri inkl. grovt	1
Sexköpsbrott	0
Människohandel	0
Gävleborgs län	
Koppleri inkl. grovt	6
Sexköpsbrott	1
Människohandel	1
Hallands län	
Koppleri inkl. grovt	1
Sexköpsbrott	1
Människohandel	0
Jämtlands län	
Koppleri inkl. grovt	0
Sexköpsbrott	0
Människohandel	0
Jönköpings län	
Koppleri inkl. grovt	0
Sexköpsbrott	1
Människohandel	1

Kalmar län	
Koppleri inkl. grovt	0
Sexköpsbrott	1
Människohandel	0
Kronobergs län	
Koppleri inkl. grovt	0
Sexköpsbrott	1
Människohandel	0
Norrbottnens län	
Koppleri inkl. grovt	3
Sexköpsbrott	4
Människohandel	0
Skåne län	
Koppleri inkl. grovt	12
Sexköpsbrott	247
Människohandel	4
Stockholms län	
Koppleri inkl. grovt	25
Sexköpsbrott	153
Människohandel	12
Södermanlands län	
Koppleri inkl. grovt	8
Sexköpsbrott	5
Människohandel	11
Uppsala län	
Koppleri inkl. grovt	1
Sexköpsbrott	0
Människohandel	0
Värmlands län	
Koppleri inkl. grovt	0
Sexköpsbrott	0
Människohandel	0
Västerbottens län	
Koppleri inkl. grovt	1
Sexköpsbrott	3
Människohandel	0
Västernorrlands län	
Koppleri inkl. grovt	2
Sexköpsbrott	0
Människohandel	0

Västmanlands län	
Koppleri inkl. grovt	2
Sexköpsbrott	0
Människohandel	0

Västra Götalands län	
Koppleri inkl. grovt	24
Sexköpsbrott	28
Människohandel	8

Örebro län	
Koppleri inkl. grovt	1
Sexköpsbrott	0
Människohandel	1

Östergötlands län	
Koppleri inkl. grovt	4
Sexköpsbrott	14
Människohandel för sexuella ändamål	6